

Про купання на Водохреща та оновлення духовного життя на Богоявлення.....	2
Підсумки 2021 року з Блаженнішим Святославом і Євгеном Глібовицьким	3
Короткі повідомлення	7
Папа доручив розпочати приготування до Святого Року 2025	7
Мирослав Маринович увійшов до переліку 30-ти видатних українців за версією Американсько-українського фонду.....	7
Жодних таємних переговорів про об'єднання ПЦУ і УГКЦ немає, Патріарх Святослав	8
У Львові на дотик можна «побачити» Гарнізонний храм святих апостолів Петра й Павла.....	8
Меморіальні знаки новим героям.....	9
МЗС Німеччини уперше визнало, що покаяння за воєнні злочини проти українців не є достатнім.....	9
«Остерігаємо президента Зеленського, як остерігали Януковича».	
Підсумкове звернення групи «1 грудня»	8
Ісусова молитва (7) Богослов'я Ісусової молитви	10
Важкі питання віри Чи всі помруть, коли прийде останній день?.....	10
Значення хрещення Йоана та чому Ісус його прийняв?.....	11
До 100-річчя вбивства Миколи Леонтовича.....	12
З архіву ХГ Йорданські водосвяття в Перемишлі (1).....	16
Ступити на дорогу братерства (30)	18
Отець Іван Мацієвич – непокірний парох непокірного села Конюхи	19
Новини Апостольського екзархату ДЕКРЕТ скликання Собору Апостольського Екзархату	24
Новини Апостольського екзархату ДЕКРЕТ проголошення герба Апостольського Екзархату для українців візантійського обряду, що проживають в Німеччині і Скандинавії. На славу Святої, Єдиносущної, Животворної і Нероздільної Тройці, Отця, і Сина, і Святого Духа. Амінь	24

Уляна Томкевич, «Богоявлення»

ПРО КУПАННЯ НА ВОДОХРЕЩА ТА ОНОВЛЕННЯ ДУХОВНОГО ЖИТТЯ НА БОГОЯВЛЕННЯ

У проповіді у Неділю перед Богоявленням владика Богдан Дзюрах запропонував власні духовні роздуми про поширену практику купання у крижаній воді на свято Богоявлення Господнього та її значення для духовного життя християнина.

Відтак єпископ наголосив на тому, що у зануренні у хрещальні води йдеться не про зовнішнє вмивання, але про внутрішню переміну людини. «Господь, як бачимо, не омиває тільки зовнішню поверхню, Він омиває все ество людини, омиває серце, душу, вкладаючи в нутро Свого Святого Духа, який робить людину здатною ходити Божими дорогами, дотримуватись Божих заповідей, щоб Бог був справді нашим Богом, а ми – Його народом», – зазначив владика Богдан Дзюрах.

НЕ ВОДОХРЕЩА, А БОГОЯВЛЕННЯ

«Проте, так важко було для більшості людей тоді і залишається важко багатьом у наші дні зрушити з місця, наважитися на цю захоплюючу, хоч і вимогливу мандрівку віри, мандрівку, яка буде вимагати від них не просто зійти в глибини вод Дніпра чи іншої водойми, але зійти в глибини власної душі, щоб там очиститися, оновитися, переродитися водою благодаті Божої, вогнем Святого Духа!» – сказав владика Богдан Дзюрах. **Це породжено, знову ж таки за словами єпископа, наданням більшої ваги ритуалу, а не живій вірі:** «Ці люди воліють зупинитися на обмиваннях, на певних ритуалах, при цьому намагаються самі себе переконати, що цього їм цілком достатньо, що саме на цьому полягає святкування «Водохрещтя», – саме так вони воліють називати це свято, щоб зайвий раз

”

І тільки це поєднання – води і Духа, дає людині справжнє визволення, спасіння, і нове життя.

Перш за все, за словами преосвященного владика Богдана Дзюраха, ми мусимо усвідомити собі, що віра, релігійність – це не набір обрядів, а нове життя, яке приносить нам Христос Спаситель. «А там, де є життя, мусить відбутися народження, а у випадку дорослої людини – відродження, поновне народження. Про це Господь Ісус казатиме в розмові з фарисеєм Никодимом, який прийде до нього серед ночі: *«Істинно, істинно кажу тобі: Коли хтось не вродиться з води та Духа, не спроможен увійти у Царство Боже»* (Йо. 3, 5)», – мовив архиєрей.

не пригадувати самим собі, що тут ідеться не про воду, а про Бога, бо справжня церковна назва цього свята – "Богоявлення" і лишень той його святкує по-справжньому, по-християнськи, хто зустрічає в цьому святі Бога і дозволяє Богові себе очистити, обми, освятити, відродити».

НЕ ЗУСТРІТЬСЯ ЛИШЕ З ВОДОЮ...

Відтак владика Богдан зазначив, що на празник Богоявлення на берегах Дніпра та багатьох водойм збирається велика кількість людей. Однак, чи справді вони відзначають світлий християнський празник? «Уже за кілька днів тут, на берегах Дніпра, нашого українського Йордану, буде нашестя людей (припускаю, що буде, навіть попри карантинні обмеження). Люди будуть проходити повз храм, може дехто загляне всередину, щоб набрати свяченої водички. Проте більшість обмежиться пірнанням до крижаної ополонки. Це буде найголовніший пункт у їхньому цьогорічному святкуванні. Так, зрештою, як це було вже минулого року, так як буває з року в рік: скочили до води, зігрілися чимось гарячим і так "відсвяткували" "Водохреще"», – мовив архиерей.

Такий підхід святкування Богоявлення лише через занурення у крижану воду не є християнським. «А голос Йоана Предтечі залишається для них надалі "голосом вопіючого в пустині". Він кличе, але надаремно. І хоч опосередковано, самим своїм приходом до води, вони, як і мешканці Єрусалиму, визнаватимуть, що грішні і потребують очищення, спасіння, відновлення, все ж,

”

Ці люди воліють зупинитися на обмиваннях, на певних ритуалах, при цьому намагаються самі себе переконати, що саме на цьому полягає святкування «Водохреще», – саме так вони воліють називати це свято, щоб зайвий раз не пригадувати самим собі, що тут ідеться не про воду, а про Бога.

правдоподібно, переважна більшість не зробить крок назустріч Богові. Зустрінеться лише з водою...

Але проблема в тому, що вода сама по собі не спасає і навіть не очищує. Вона здатна щонайбільше обмити зовнішній бруд та дати відчуття бадьорості. Проте, тягар і бруд на серці, спричинений гріхом, водою ані не змиєш, ані не усунеш. Тут потрібен Той, Хто має доступ до людського серця – Святий Дух, що на початках ширяв над водами в часі створіння (Бут. 1, 2) і тепер являється у вигляді голуба над водами Йордану (Мр. 1, 10). І тільки це поєднання – води і Духа, дає людині справжнє визволення, спасіння, і нове життя». Саме тому, за словами владика Богдана Дзюраха, на першому місці повинне стояти святкування Хрещення Ісуса Христа у Йордані святим Йоаном Предтечею.

Джерело: пресслужба Секретаріату Синоду Єпископів УГКЦ. Проповідь виголошена в січні 2021 р.

ХТ

ПІДСУМКИ 2021 РОКУ З БЛАЖЕННІШИМ СВЯТОСЛАВОМ І ЄВГЕНОМ ГЛІБОВИЦЬКИМ

Кінець року – час дивитися на пройдену частину шляху в ретроспективі, дякувати за радість і досвід, які він приніс, відпускати смуток і з надією дивитися в рік прийдешній. Прожитий час має ставати корисним набутком, а не тягарем, який не дає рухатися далі. Розмова Отця і Глави УГКЦ Блаженнішого Святослава у програмі «Відкрита Церква» за участі експерта з довготермінових стратегій Євгена Глібовицького та модератора о. Ігоря Яціва напередодні Нового року саме про це – про дари року, що минає, про виклики, до яких мають бути готовими і суспільство, і Церква, і кожна людина, про «точки» росту і про те, що може зробити нас сильнішими.

ПРО РАДІСНЕ Й СУМНЕ РОКУ 2021-го

Прожитий час – це не лише те, чого ми досягли, а й наші пережиття та емоції. Саме вони є тим, що згадуємо, тим цінним, що залишається нам від минулого, тому що віддзеркалюють найважливіше саме для нас. У важкі часи ці пережиття є особливо щемними.

Блаженніший Святослав:

Цей рік був і надалі ковідним роком, і я особисто пережив багато втрат. Дуже важко було ховати молодих священників, протодіякона нашого Патріаршого собору Михайла Продиуса, якого ми всі пам'ятаємо... Я мусив попроситися зі своєю рідною матір'ю. Це був час, коли емоції прив'язують до певних реалій, яких ми деколи не хочемо зауважувати. Переді мною особисто якимось дуже чітко постала ця картина втрат через смерть. Думаю, ми починаємо втрачати нашу людяність, коли звикаємо до смертей – чи на фронті, чи через ковід. Але втрата кожної людини – це втрата цілого всесвіту, коли залишаються такі простори пуст-

” УГКЦ має певну місію: особливо чувати над пошуком колись існуючої, а тепер втраченої єдності між християнами, єдності, яка є частиною тотожності кожної Східної Церкви, в тому числі і УГКЦ.

ки, які годі чимось заповнити. Тому я б хотів у молитві згадати всіх, кого цього року ми не дорахуємося за новорічним чи різдвяним столом, і віддати їх у руки Господні. Ми бачимо, що сьогодні замало лише говорити, що потрібно згадувати наших покійних – ми повинні щось робити, щоб послужити життю.

Що мене втішило у цьому році, – це те, що навіть у таких непростих обставинах ми мали нагоди зустрічатися, бути разом. Після довгої, майже річної, перерви, ми змогли пережити велелюдні прощі. Відчувалося, що після локдауну, коли люди не могли бути у храмах, не могли бачити один одного на богослужіннях і у повсякденному житті, нам так важливо бути разом. Кожна проща просто вражала своєю велелюдністю. Маю перед очима цьогорічну всеукраїнську прощу до Зарваниці – це була якась особливо унікальна подія: ми ще ніколи так не тішилися присутністю один одного, коли можна просто обійняти людину і сказати – як добре, що ти є!...

Незабутня позитивна емоція цього року для мене – наша традиційна зустріч із молоддю на прощі до Зарваниці. Навіть питання молоді були якимись дуже особливими. Наприклад, мене спитали: «Якби ви були

таким, як ми сьогодні, яке питання свого часу ви б поставили своєму патріарху?». Це змусило мене трошки зупинитися, подумати, згадати ті часи. Я тоді пригадав, що десь у такому ж віці, як ця молодь, я справді вирішував життєве питання: що мені робити? Чи вартує залишити все і піти за Христом? Чи вартує у своєму житті все поставити на Бога? Для мене було б дуже важливим поставити тоді це питання Главі нашої Церкви. А вони мені й кажуть: «А як би ви тепер відповіли на нього?». І я сказав: «Вартує». Вартує, бо це та точка опори в житті, на яку справді можна опертися.

Ще одна сильна емоція, яку я досі переживаю, – недавня зустріч зі Святішим Отцем Папою Франциском. Відколи почалася пандемія, ми не мали нагоди зустрічатися. Ця зустріч зі Святішим Отцем була для мене чимось дуже особистим і важливим. Я дуже хотів би, щоб у наступному році ми приймали Папу Франциска в Україні. Очікуємо, що Папа анонсує цей візит. Зі свого боку, ми вже починаємо готуватися. Справді – це буде ще один особливий момент уваги всього світу до нашої Церкви, до Церков України, до українського суспільства, народу, державності.

На загал, хочу сказати, що позитивних емоцій було дуже багато. Ми цей рік пережили, і пережили його разом, з вдячністю до Господа Бога, який є найбільшим нашим добродійцем і постійно вчить нас бути людьми – у наших стосунках один з одним, у нашому піклуванні про людину наших часів.

Євген Глібовицький:

Цей рік підкреслив, що ми перебуваємо у дивовижній точці: ми є древньою нацією, яка має величезну спадщину, і, одночасно, – дуже молодою нацією, у якій попереду більше, ніж позаду. У багатьох аспектах ми вже є дорослими, в інших аспектах – ні, тому в одних моментах поведимося зважено і розсудливо, в інших – страшенно інфантильно. І цей рік – нагадування, що далі буде ще цікавіше, наступна серія буде ще більш захоплюючою, гострою і несподіваною.

Думаю, у тому юному віці, в якому перебуває сучасне українське суспільство, будь-які досвіди, які ми переживаємо, стають позитивними, тому що вони дають нам можливість, з висоти нового розуміння, приймати зваженіші і розумніші рішення. Загалом, у нашому суспільстві багато болю, який відклався з попередніх поколінь і історії, і теперішні події викликають його через певні тригери. Цей свій біль люди часом виплескують не в конструктив, а у крик, ненависть, зневагу.

Певною мірою, наслідком цього незадоволення було прагнення два роки тому змінити всіх дійових осіб в українській владі: люди спробували таким чином перервати спадкоємність болю і страху, яка залишалася ще з радянських часів. 2021 рік став для багатьох роком дорослішання і усвідомлення, що таке рішення не дає результату, воно не працює, проблеми залишаються.

Цей рік був роком виклику і для Церкви. І це не останній такий рік, тому що Церква, за таких обставин, які ми маємо, – єдиний дорослий в кімнаті, до якого є довіра і повага, навіть у тих, хто до Церкви не зголошується. Викликом для Церкви це є й тому, що ця «підлітковість» суспільства за якийсь час перейде у дорослішання, і стосунки між суспільством і Церквою доведеться перебудувати.

Є події, значення і вплив яких сягає десятиліть чи й століть. Актуальність давніх драматичних подій свідчить, що причини і умови, за яких вони сталися, залишаються. А річниці радісні – як межові стовпи, коли можна зупинитися і оглянути пройдений шлях. Глава УГКЦ пригадує три такі знакові події 2021 року.

Блаженніший Святослав:

Хотів би згадати церковні дати, які ми відзначили минулого року, – дати, які показують певну систему координат, у яких ми рухаємося, дозріваємо, нагадують про вічні теми, які в ці річниці повертаються, і це означає, що ми шукаємо їх осмислення. Таких дат у 2021 році було кілька.

”

Ми починаємо втрачати нашу людяність, коли звикаємо до смертей – чи на фронті, чи через ковід. Але втрата кожної людини – це втрата цілого всесвіту, коли залишаються такі простори пустки, які годі чимось заповнити.

75-річчя Львівського псевдособору

Найперше, ми згадували 75 років сумнозвісного Львівського псевдособору 1946 року, на якому наша Церква була ліквідована. Коли після Майдану відкрилися секретні архіви СБУ, наші історики й науковці нарешті змогли вивчити певні таємні документи і презентували плоди своєї праці. Це була дуже емоційна

хвиля, яка унаочнила документально, що Львівський псевдособор не був церковною подією. Це була подія, повністю зоркестрована, змодельована і здійснена державною репресивною машиною СРСР.

Але ми побачили і певні документи щодо священників нашої Церкви, які були учасниками того собору, і це було доволі болюче: велика частина священників УГКЦ, які голосували на цьому соборі, були завербованими агентами КГБ. Так, відкриття архівів дає нам можливість пізнати правду, але часами це може полати певні уявлення навіть про нас самих. І коли тобі відкривається доля конкретної людини, яку ти знав, як виявилось, тільки з одного боку, це може завдати болю. Але подія Львівського псевдособору, завдяки цим дослідженням, справді була по-новому переосмислена. Наші телеглядачі можуть переглянути матеріали цієї наукової конференції ([частина 1](#), [частина 2](#)), яка є у відкритому доступі.

425-річчя Берестейської унії

Друга річниця, яку ми цього року відзначали, – 425 років Берестейської унії. От питання єдності Церков сьогодні актуальне чи ні? Чим була Берестейська унія – стартом чи крапкою? Ця річниця спонукала нас переосмислити дуже глибокі питання: чи є церковна єдність чимось, чого треба шукати, чи це питання краще залишити в минулому і сказати, що це нам більше не потрібно? Взагалі – питання єдності Церков України сьогодні стоїть на порядку денному чи ні?

Колись ми чули, що є соціальний запит на церковну єдність – зокрема, після Майдану. А як це звучить сьогодні? Цю дату ми осмислювали в контексті візиту до України Вселенського Патріарха Варфоломія. Справді, УГКЦ як Церква намагається осучаснити свою екуменічну концепцію – наше ставлення до братів православних, протестантів, представників інших релігій. Відбулася ціла низка заходів присвячених 425-річчю Берестейської унії, і ми ще раз нагадали собі, що УГКЦ має певну місію: особливо чувати над пошуком колись існуючої, а тепер втраченої єдності між християнами, єдності, яка є частиною тожності кожної Східної Церкви, в тому числі і УГКЦ.

10-річчя трьох митрополій УГКЦ

І третя річниця, яка теж поставила певні питання, – перше десятиріччя від створення трьох нових митрополій в Україні: Львівської, Івано-Франківської та Тернопільсько-Зборівської. Як на мене, це гарна

нагода побачити, як зросла наша Церква за ці десять років. Для порівняння скажу: наші брати православні (і в юрисдикції ПЦУ, і МП) мають в Україні одну митрополію. І багато митрополитів: у них це – почесний титул, який не обов'язково означає якусь функцію. Натомість в УГКЦ так не є: у нас митрополит – це той, хто очолює певну митрополію як окрему церковну провінцію. Тобто десять років тому відбулася певна децентралізація наших церковних структур, які, з одного боку, весь цей час вчилися бути митрополіями, а з іншого – ми як Церква почали функціонувати по-новому, як справді патріарша Церква. Десять років тому так не було.

У наших митрополій – різні обличчя. Свого часу, зокрема, Євген Глібовицький, казав: ця різноманітність облич буде певним викликом для Церкви, тому що митрополії в Галичині є по суті інакшими, аніж митрополія у Києві, яка об'єднує екзархати Центральної, Східної і Південної України. Але, з іншого боку, це – шанс для розвитку, який дає можливість кожному свою тотожність зберегти, але й творити єдність на інших засадах.

За ці десять років наша помісна Церква в Україні і цілому світі дуже виросла, були проголошені нові церковні структури за кордоном – митрополія у Бразилії, ще одна, третя, епархія у Польщі, екзархат в Італії, збудовано десятки нових храмів. Тому ця десятилітня перспектива – гарна нагода для Церкви побачити себе, свою історію, свої виклики, але й свої можливості.

Отож, 2021 рік спонукав нас роздумувати про те, що було 425 років тому, коли ми наново виходили на світову арену як Церква не лише локальна, місцева, Київського християнства, а як Церква, яка є частиною християнства вселенського. Ми згадували те, що нас загнало в підпілля 75 років тому. Але ми також дивилися на нашу Церкву в ретроспективі десятилітнього шляху, щоб розуміти, якими ми маємо бути, щонайменше, через десятиліття. Тож, цей рік був цікавим часом – часом переосмислення і досліджень, часом пошуку нових моделей церковного сопричастя. Врешті, це був час виходу з онлайн і часткового повернення назад в онлайн, тобто досвід того, як ми можемо бути Церквою по-новому, відповідно до нових суспільних, історичних, культурних і навіть епідеміологічних обставин. Але ми є, ми розвиваємося, ми працюємо, ми служимо своєму народові, де б він не був.

30-річчя відновлення Незалежності України

В одній із програм до цієї дати директор Інституту соціології України Євген Головаха назвав три тектонічні зміни, які сталися в українському суспільстві за 30 років незалежності: в разі зменшилася кількість людей, які вважають себе за межею бідності; загалом немає підтримки комуністичної ідеології; українці бачать своє майбутнє у європейській спільноті і підтримують демократичні цінності. Ось що думає з цього приводу Глава УГКЦ.

Блаженніший Святослав:

Думаю, що пан Головаха є оптимістом (сміється). Але якщо ці три тектонічні рухи справді сталися, і вони є незворотними, я є дуже задоволений. Але я би подивився на ці 30 років з трошки іншого боку.

За ці 30 років з України, за нашими оцінками, виїхало близько 10 мільйонів людей – можливо, це трохи перебільшена цифра, але ми побачили, що люди справді масово виїжджають з України. Можливо, така еміграція – певний феномен сучасного рухомого світу: ми вже не живемо в умовах сучасного кріпосного

права чи сталінської приписки, кордони відкрилися, чому не поїхати? Але факт є фактом: справді дуже багато людей виїхало. І це – великий душпастирський виклик для нас як для Церкви: ми мусимо йти за нашими людьми, створюємо нові парафії і структури у країнах, де ніколи українців не було. І ми бачимо, що еміграція не спинається. Пригадую одного єпископа, який сказав, що це вже не еміграція, а евакуація.

Щодо комуністичної ідеології, ядесь поділяю думку пана Головахи: так, комуністична ідеологія – зокрема, в Україні, виглядає як неходовий бренд. Але певні його наслідки існують – цей «совок» вмирає доволі повільно, я думав, це відбуватиметься швидше. Ми бачимо, що певні тригери не зникають автоматично – їм треба активно протидіяти. Якщо ми є пасивними щодо певних стереотипів чи уявлень, вони передаються спадково, це ніби зараження нових поколінь тією самою хворобою. І часами, за певних обставин, ця хвороба з латентного стану може загостритися – ми ж бачимо, як на окупованих територіях знову відроджується культ Сталіна тощо. Штучно це чи природньо – не знаю, але я би дуже хотів, щоб це відійшло раз і назавжди.

У 2021 році ми відзначали 20-ліття візиту Папи Івана Павла II до України. Недавно я вже пригадував фразу, яку почув від однієї жінки, яка пережила репресії і табори: «Як тільки нога Папи стане на українську землю, комунізм більше ніколи не повернеться». Так, ми сподіваємося, що це відійшло остаточно і безповоротно, але ми повинні постійно бути на сторожі, щоб ті «привиди комунізму» не з'явилися у нас знову, бо вони знову бродять – по Латинській Америці, по інших країнах світу. На жаль, Нюрнберзького процесу над комунізмом не відбулося, і ця ідеологія продовжує вбивати – можливо, під іншими кольорами, під іншими соусами. Ця «гідра» може мутувати, змінювати колір шкіри й прапорів, але у своїй суті залишатися все ще дуже небезпечною.

Згоджуюся з соціологією щодо європейського вектору нашого розвитку: більшість українців відчуває – свідомо чи інстинктивно, що альтернатива цьому – повернення назад в «советській союз». Альтернатива – це ретроградність, рух назад, а ми хочемо рухатися вперед. Можливо, якраз у цьому питанні якийсь суспільний консенсус є. Я бачу це по релігійному середовищу: для багатьох (не тільки греко-католиків, а й православних, юдеїв, мусульман, протестантів) дорога назад є дорогою до втрати релігійної свободи. І цього, чисто інстинктивно, зокрема в Україні, мало хто собі по-справжньому бажав би.

Євген Глібовицький:

Питання державної незалежності – екзистенційне питання, можливо, одне із найважливіших життєвих питань в принципі. Проте результати референдуму 1 грудня 1991 року були свідченням не стільки масового усвідомлення своєї тисячолітньої боротьби за свободу і державність, скільки дією двох чинників: страху повернення тоталітаризму і очікування, що відразу «заживемо». Але ці чинники були недостатніми для того, щоб незалежність України як держави справді відбулася.

Перша необхідна для цього річ – визначеність, якою буде ця держава, що буде через 30, 40 чи 50 років. Україна, на відміну від країн Центральної Європи, які виходили із соцтабору, такої визначеності не мала. І це була точка, де дуже важливою була роль УГКЦ і Церкви загалом: у часи невизначеності Церква дає найбільшу і, напевно, найважливішу визначеність, – визначеність,

яка приходиться з віри. Віра стає чимось, на що можна спертися, вона дає впевненість, що навіть якщо обставини складаються несприятливо, є сенс йти вперед.

Попереду у нас можуть бути й темніші часи. Очевидно, що ми не маємо альтернативи, окрім як рухатися до Європи, бо з боку Росії немає тих, хто бажає нам добра, є лише ті, хто хочуть нас знищити. Але не виключаю, що одного дня в Росії буде влада, яка намагатиметься здаватися дружньою, дивитиметься на Україну через «м'яку» імперську призму і пропонуватиме «пряник». Не впевнений, що тоді європейський вектор України залишатиметься непорушним, особливо якщо брама Європи буде закритою. Питання у тому, щоб українське суспільство знову ставило і давало собі чесну відповідь на ті екзистенційні питання – хто ми є? І Церкви можуть, як і раніше, допомогти шукати цю відповідь. Хоча УГКЦ і ПЦУ – різні дискурси, перша – центральноєвропейський, друга – східноєвропейський, але дуже важливо, щоб ми чули їх голос в унісон. До цього унісону дуже важливим є долучення голосу кримських татар і їх Церкви, які теж є українськими. Сьогодні, на сьогоднішній рік війни за незалежність і державність, ми всі є українцями.

Перед нами стоять дуже складні виклики (мені видається, що подібні виклики у ХХ столітті проходив лише Ізраїль). Частина того шляху, який європейські країни пройшли разом, за підтримки США, у другій половині ХХ століття, нам, на жаль, доведеться проходити самим (у деяких випадках, абсолютно самим). Але, в той же час, ми маємо те, у що ми віримо і що робить нас сильними, маємо досвід незламності. Ми в постійній переоцінці того, що маємо і чого потребуємо, і це захищає нас від диктатури. Невдоволеність спонукає нас бути у пошуку. Найважливіше, щоб у цьому пошуку ми не згубили найважливіше, що є у кожному з нас – любов.

«Мир вам!»

Побажання Блаженнішого Святослава на прийдешній 2022 рік: Нам важко передбачити все, що буде. Може бути краще, може бути гірше – але ми будемо, і це однозначно. Вірю, що ми маємо таку духовну силу, яка дасть можливість перетривати, пережити всі невизначені моменти, які очікують нас у наступному році. Треба рухатися вперед, з надією на Господа Бога і без страху, з миром у серці.

Я би хотів побажати всім нам миру. Якщо Господь Бог поблагословить нас миром, все решта ми збудуємо, зробимо. Будемо жити, діяти, не будемо задовольнятися досягнутим. Бо мир – це не просто відсутність війни. Мир – це, з одного боку, відчуття гармонії, але це й відчуття повноти. Якщо ми маємо повноту можливостей, гріхом є їх не реалізовувати.

Ми молимося за мир – за мир на Донбасі, в окупованому Криму, але я б побажав, щоб той мир запанував і у наших серцях, у наших родин. Той мир, який воскреслий Христос передає своїм учням, коли Він приходиться до них і каже: «Мир вам!». Мир як подих Духа Святого, який виходить від воскреслого Христа, який пройшов розп'яття, муки, погребення і воскрес. Прийшов, і каже: «Мир вам! Шалом!». Побажанням миру я б хотів поблагословити всіх наших слухачів – щоб ми з тим миром увійшли в новий час, і щоб того миру ніхто у нас ніколи не вкрав.

Святом, яке переводить нас у новий рік, є свято Різдва Христового. Хочу всіх привітати з цим великим святом. Властиво, Хто народжується? Той, кого пророк Ісаїя назвав Князем Миру. Ісаїя каже: «Задумуйте задуми, а вони не вдадуться, бо з нами – Бог». Нехай Господь Бог благословить усіх нас миром, здоров'ям, добром, і дасть світло і тепло Божественної любові у наших серцях, в наших родин, в наше суспільство.

Джерело: [Католицький оглядач](#)

ПАПА ДОРУЧИВ РОЗПОЧАТИ ПРИГОТУВАННЯ ДО СВЯТОГО РОКУ 2025

Прес-служба Святого Престолу поширила повідомлення про те, що Папа Франциск доручив Папській Раді сприяння новій євангелізації координувати на рівні Апостольської Столиці приготування до Святого Року 2025. В біблійній традиції ювілей – це святий рік, який випадав кожні 50 років, а його метою було відновлення рівності всіх синів Ізраїля, надаючи нові можливості сім'ям, які втратили майно, а навіть – свободу (через борги). **Традиція проведення Святого Року в Католицькій Церкві була започаткована Папою Боніфатієм VIII у 1300 році.** Церква надала єврейському ювілеєві духовне значення. Ювілей полягає у загальному прощенні, відпусті, доступному для всіх, у можливості відновити взаємини з Богом та з ближнім. Таким чином, Святий Рік – це нагода для поглиблення віри та оновлення християнського свідчення. Спочатку передбачалося, що такий ювілей відбуватиметься кожні 100 років. Але після 1475 року вирішено, що для того, аби кожне покоління мало змогу пережити Святий Рік, він випадатиме кожні 25 років. Досі таких звичайних ювілейних років було 26, останній з яких – Великий Ювілей Двотисячоріччя, проведений святим Іваном Павлом II. **Крім того, Римські Архиєреї проголошували надзвичайні святі роки.** Такими були Ювілеї Відкуплення 1933 та 1983 років, проголошені Пієм XI та святим Іваном Павлом II з нагоди 1900-ї та 1950-ї річниць пасхальних подій. Надзвичайний святий рік, у центрі якого було Боже Милосердя, на 2016 рік проголосив Папа Франциск. Початком Ювілею є відкриття так званих «святих дверей». Мова йде про двері, які є в кожній з чотирьох папських базилік Риму. Вони відкриваються лише під час Святого Року, натомість в інший час є замуrowаними. Обряд відкриття цих дверей вказує на те, що під час Ювілею для вірних доступний «надзвичайний шлях» до спасіння. (о. Тимотей Т. Коцур, ЧСВВ, Новини Ватикану)

МИРОСЛАВ МАРИНОВИЧ УВІЙШОВ ДО ПЕРЕЛІКУ 30-ТИ ВИДАТНИХ УКРАЇНЦІВ ЗА ВЕРСІЄЮ АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ФОНДУ

З нагоди 30-ї річниці незалежності України, *U.S.-Ukraine Foundation* склав перелік «30 Stars of Ukraine» [«30 зірок України»] – людей, які представляють Україну на світовій арені та власним успіхом привертають увагу всього світу до таланту, сили та духу українського народу. До списку лауреатів, у якому представлені українці зі всього світу, увійшов дисидент, правозахисник, публіцист, член-засновник Української Гельсінської групи, проректор Українського католицького університету Мирослав Маринович. У своїй нагороді Мирослав Маринович вбачає знак нерозривного зв'язку української діаспори з Україною, на який не впливає неминуча зміна поколінь. «За подіями на рідній землі – чи землі предків – пильно й небайдуже стежать, за неї переживають, про неї дбають. А ще ця нагорода дає усім нам, відзначеним, тепле відчуття, що наші зусилля стали важливими для суспільства. Я щиро вдячний Фондації "США-Україна" за цю нагороду! Й дуже мені шкода, що мої табірні побратими не отримали за життя того визнання, на яке, без сумніву, заслужили», – каже лауреат. (Пресслужба УКУ; більше читайте [тут](#))

«ОСТЕРІГАЄМО ПРЕЗИДЕНТА ЗЕЛЕНСЬКОГО, ЯК ОСТЕРІГАЛИ ЯНУКОВИЧА». ПІДСУМКОВЕ ЗВЕРНЕННЯ ГРУПИ «1 ГРУДНЯ»

З великою тривогою та водночас з надією про краще майбутнє нашої держави ми підводимо підсумки 2021 року. Сьогодні російський лідер загрожує всьому цивілізованому світу, виставляючи різноманітні ультиматуми і погрожуючи ескалацією та розширенням географії збройного конфлікту в Україні. Він уперто наполягає на розподілі світу на блоки, підпорядковані світовим гігантам, і мріє про поновлення СРСР чи Російської імперії. Він розуміє тільки силу і, не зустрічаючи зрозумілої йому відсічі, переходить усі можливі червоні лінії, хоч сам знущально виставляє їх для інших. У світі, схоже, немає реальних планів загнудання агресора: попередження не діють на того, хто пішов ва-банк.

Проте є водночас і добра новина: ключ до трансформації самої Росії – в Україні, у стінах Святої Софії. Саме духовна сила українців й готовність їх до захисту своєї волі та незалежності визначають долю цього затяжного конфлікту.

ЧИ ГОТОВІ УКРАЇНЦІ ДО ЦЬОЇ МІСІЇ?

Без сумніву, наша країна, зокрема й нинішнє її керівництво, має цілу низку позитивних здобутків: відкриття ринку землі, допомога внутрішнім переселенцям, успішні дипломатичні ініціативи, зокрема, створення «Кримської платформи» та інші.

Але очікуваних системних змін на краще не сталося. Навпаки – наростає політична криза, на неї нашаровуються кризи економічна й енергетична. Всі вони є наслідком не лише непрофесійності керівництва держави, а й його небажання прислухатися до остережних голосів.

Влада не звертає належної уваги на критику, не дослухається навіть до слушних рекомендацій опозиції, не звертає увагу на експертну думку і навіть у своїх лавах не хоче чути заперечень, позбавляючись критиків і замінюючи високопосадовців, якщо їхні позиції суперечать бажанням офісу Президента.

Нас тривожить, що нечисленні проросійські політичні сили в Україні дисципліновані та відмобілізовані, немовби керуються з єдиного центру. Натомість широкий загал проукраїнських політиків такої консолідованості, на жаль, не виявляє. Ми вдячні багатьом із них за належні державницькі кроки й нейтралізацію підступних задумів прихованих ворогів, однак реальністю є й інше. Взаємна боротьба, амбіції бачити

ЖОДНИХ ТАЄМНИХ ПЕРЕГОВОРІВ ПРО ОБ'ЄДНАННЯ ПЦУ І УГКЦ НЕМАЄ, ПАТРІАРХ СВЯТОСЛАВ

Жодних таємних переговорів про об'єднання ПЦУ і УГКЦ немає. Про це сказав в етері програми «Дійові особи» на «5 каналі» глава УГКЦ Блаженніший Святослав. «Жодних таємних перемовин. Усе щиро, відкрито, прозоро. Ми поки що не бачимо ніяких можливостей швидкого об'єднання, але ми бачимо можливості єднатися в якихось конкретних справах, в ім'я добра нашого народу і нашої української держави. Очевидно, що ми хочемо, щоб усі християни були єдині», – розповів Блаженніший Святослав. Він зауважив: «У нас є певний план, певне запрошення, як іти до об'єднання колись єдиної, а нині роз'єднаної Київської Церкви, але це нічого не має спільного з якимись закулісними домовленостями. Я думаю, тут не потрібно якихось конспірологічних секретних теорій висувати чи обґрунтовувати». [\(5 канал\)](#)

У ЛЬВОВІ НА ДОТИК МОЖНА «ПОБАЧИТИ» ГАРНІЗОННИЙ ХРАМ СВЯТИХ АПОСТОЛІВ ПЕТРА Й ПАВЛА

У Львові для незрячих презентували 3D макет Гарнізонного храму святих апостолів Петра й Павла. Бронзову мініатюру святині, яку виготовив скульптор Василь Одрехівський, розмістили на площі навпроти храму. «Гарнізонний храм став сьогодні своєрідним символом у російсько-українській війні. Саме тут ми прощаємося з нашими Героями. Сюди приходять Герої, які одружуються, в яких народжуються діти», – розповів перший заступник міського голови Львова Андрій Москаленко. «Я нарешті зможу побачити Гарнізонний храм. Не просто почути чийсь опис, як він виглядає, а власне на дотик його побачити. Також це дуже важливо тому, що макетування архітектурних пам'яток давнього Львова стало брендом для нашого міста. Є люди, які усвідомили, наскільки це потрібно і важливо – дати незрячій людині можливість побачити, що є довкола. Ми запропонували архітектору дати рельєфний Q-код, за яким є озвучена деталізована інформація про саму пам'ятку. І от власне Гарнізонний храм став першою такою пам'яткою у Львові, яка має ще супровід з аудіоінформацією», – зазначила ініціаторка створення макетів архітектурних споруд для незрячих Оксана Потимко. 3D модель Гарнізонного храму – вже шостий такий макет у Львові. Так, у місті доступними для незрячих людей є міні скульптури Ратуші, церкви св. Юра, пам'ятника Тарасу Шевченку, Оперного театру та фігури Матері Божої, що на площі Марійській. Наступним об'єктом, який планують відтворити у макеті, стане Латинська катедра. (Павло Паламарчук, «День»; світлина автора)

тільки себе національним лідером, неспроможність поставити інтереси держави вище за свої партійні й особисті інтереси – все це демотивує й розколює суспільство.

За таке взаємопоборювання чи не найбільша відповідальність лягає на Президента Володимира Зеленського і його правлячу партію, які сьогодні уособлюють українську владу. З усього видно, що владна верхівка вправно освоїла ті видимі й потаємні інструменти системи, яку вона покликана була змінити.

Ми поділяємо тривогу українських правозахисників, які фіксують численні випадки порушення прав людини, нехтування верховенством права, руйнування парламентаризму, намагання перетворити суддів на слухняних виконавців волі офісу Президента України.

У стосунках з олігархами Президент Зеленський переймає російські засоби їх приборкання та повного підпорядкування владі. Замість відділення бізнесу від влади, чого очікувало суспільство від нової керівної сили, в політиці чинного Президента щораз більше проявляється прагнення контролювати бізнес і прибрати своїх конкурентів з політичного ринку. При цьому рівень політичної корупції в правлячій політичній силі настільки високий, що це прямо суперечить мандатові, отриманому Президентом Зеленським на виборах 2019 року.

Помітними стають спроби зменшити в країні політичну свободу. Знову з'явилися «темники», наявні ознаки цензури. Діалог з громадянським суспільством зводиться до рівня окремих пресконференцій та слухань на засіданнях парламентських комітетів. Влада намагається «зачистити» медіаринок, використовує правоохоронні органи і суди для залякування своїх опонентів і протестних громадянських рухів.

Прикладом можуть слугувати десятки кримінальних проваджень, відкритих проти чиновників місцевої влади Києва, які тривають вже більше ніж пів року. Мета очевидна: перебрати під свій контроль більшість повноважень КМДА щодо Києва і заодно очорнити Віталія Кличка з його найменшим антирейтингом в 12%.

Вручення підозри у вчиненні державної зради та сприянні терористичній організації Петру Порошенку – один із проявів небезпечного крену в політиці Президента Зеленського. Обидва ці формулювання передбачають наявність прямого умислу на скоєння дій, кваліфікованих саме таким чином. Підозра має бути обґрунтованою, але в офіційній версії вона не містить жодного аргументу, який би доводив такий умисел. Тому вона є юридично нікчемною і свідчить про очевидне політичне переслідування чинним Президентом свого опонента.

Як можна не бачити, що таке переслідування стане щедрим подарунком державі-агресору й викличе чергове розчарування союзників України, допомога з боку яких в умовах російської агресії є необхідною передумовою нашої перемоги!

Це переслідування лише поглибить розкол у державі, оскільки сподобається одним й гальванізує протест з боку інших. Чи цього хоче Президент Зеленський, коли на кордонах нашої країни стоять ворожі війська?

Так, ми усвідомлюємо, що в умовах граничних геополітичних викликів керівництву держави хотілося б мати суспільство, яке слухалось би його керма. Проте спроби зібрати це суспільство в «один кулак», згортаючи демократичні свободи й нарощуючи елементи авторитарності, насправді є погубними, оскільки неминуче вестимуть до подальшого зловживання владою, а тоді до фактичного поглинання країни авторитарною Росією. Натомість країну можна і треба консолідувати, опанувавши якісно іншу методологію, до якої не звикла наша система державного управління, а саме: не втомного узгодження своїх дій з політичними партнерами й опонентами, пошуку спільної стратегії національного розвитку на основі спільної ціннісної платформи.

Більша відповідальність, яка завжди лягає на чинну владу, не знімає відповідальності за стан справ у державі з політичної еліти та громадянського суспільства загалом.

МЕМОРІАЛЬНІ ЗНАКИ НОВИМ ГЕРОЯМ

На Аскольдовій Могилі встановили меморіальні знаки героям, які загинули під Іловайськом, Дебальцеве і Донецьком, захищаючи аеропорт від московських окупантів. • «Хто б'ється за волю, той ближчий до Бога. Із вільними поруч іде перемога». • «Хочеш дійти до світла – треба зробити крок. Є в Україні воля. Є в Україні Бог». (Житомирська ОУН; цитати із вірша Гліба Бабича)

МЗС НІМЕЧЧИНИ УПЕРШЕ ВИЗНАЛО, ЩО ПОКАЯННЯ ЗА ВОЄННІ ЗЛОЧИНИ ПРОТИ УКРАЇНЦІВ НЕ Є ДОСТАТНІМ

Глава МЗС Німеччини Анналена Бербок визнала, що покаяння за воєнні злочини проти українців не достатньо присутнє у німецькій історичній свідомості. Про це Бербок заявила у відеозверненні до конференції глав закордонних місій України, яка відбувалась 21–22 грудня в Гуті. «Наступного місяця Німеччина та Україна відзначатимуть 30-річчя дипломатичних відносин. Три десятиліття тому мало хто міг уявити, наскільки переплетеними будуть наші країни сьогодні – від особистих контактів до торгівлі та інвестицій. Водночас я знаю, що нашу дружбу не можна сприймати як належне. Під час Другої світової війни німці скоїли жахливі злочини проти українців. Ці злочини не так присутні в німецькій історичній свідомості, як мали б бути», – заявила Анналена Бербок. Вона запропонувала зробити наступного року річницю встановлення дипломатичних відносин між країнами відправною точкою для подальшого поглиблення двосторонніх контактів та зближення України і ЄС. • Посол України в Німеччині Андрій Мельник неодноразово критикував німецьку політику пам'яті у зв'язку зі злочинами нацизму. У червні Мельник бойкотував пам'ятний захід за участі президента Німеччини в німецько-російському музеї «Берлін-Карлсгорст». У січні посол розкритикував Берлін за меморіал польським жертвам нацизму, але не українцям. У 2020 році Мельник закликав до перегляду німецьких шкільних [програм з історії](#), оскільки в них відсутня інформація про історичну відповідальність Німеччини перед Україною. (Європейська правда)

Невимовно боляче дивитися на те, як взаємна ворожнеча – отой бич української історії – вкотре підриває наші сили й національні шанси.

Єдине розділення, яке мали б дозволити собі українці в цей відповідальний момент, – це розділення на тих, хто особисто захищає країну від російської агресії, і тих, хто їм допомагає її захистити. Адже саме це й допомогло нам вистояти 2014 року.

Не забуваймо, що в Кремлі добре знають наш національний характер, зокрема знають про руйнівну силу наших стихійних «чорних рад». І не лише знають, а й на них розраховують і їх повсякчас провокують. Тому ще і ще раз закликаємо усіх нас: стишімо запал міжпартійних і міжособистісних суперечок! Навчимося розрізняти головне від другорядного – і єднаймося у цьому головному!

У 2010–2013 рр. наша Група намагалася остерегти

Віктора Януковича та його команду, що політичний режим, який ігнорує громадянське суспільство, порушує права людини й не дотримується верховенства права, приречений на поразку. В цих умовах влада швидко втрачає легітимність.

Сьогодні ми хотіли б спрямувати свій остережний голос як до Президента Зеленського, так і до всіх учасників політичного процесу.

Потенціал України неймовірний, і гріш ціна буде всім нам, якщо ми його змарнуємо!

Ініціативна група «Першого грудня» зараз має такий склад: Олександра Гнатюк, Володимир Єрмоленко, Євген Захаров, Йосип Зісельс, Ігор Козловський, Мирослав Маринович, Ігор Юхновський, Ярослав Яцків.

Джерело: «Новинарня», опубліковано 30.12.2021 р.

ІСУСОВА МОЛИТВА (7) БОГОСЛОВ'Я ІСУСОВОЇ МОЛИТВИ

Ісусову молитву слушно називають компендіум, скороченим викладом усього Євангелія. Адже вона містить найголовніші правди нашої святої віри, зокрема – про дві природи Ісуса Христа та про Пресвяту Тройцю.

Віру у дві природи Ісуса Христа ми виражаємо тим, що призиваємо Його людським ім'ям «Ісус», яке Новонародженому Дитяті дали його батьки – Пречиста Діва і св. Йосиф Обручник і Опікун Божого Дитяти.

Як людина, Він піддався заповіді природного зростання, адже про Нього сказано, що Він «зростав мудрістю, літами й ласкою у Бога та людей» (Лк. 2, 52). **Він зазнав усього, що людині доводиться зазнавати на цьому світі:** убожество, вигнання, щоденна праця, голод, нерозуміння найближчими, насмішки, поразки і невдачі (Він так бажав навернення і спасіння всіх, а врешті-решт залишився сам з невеличкою групою найближчих!), несправедливий засуд, а в кінці – у розквіті Своїх життєвих сил – насильницька смерть на Хресті.

Про Нього читаємо в Посланні до Євреїв: «Бо ми не маємо такого архиєрея, який не міг би співчувати нашим недугам: він же зазнав усього, подібно як ми, крім гріха» (4, 15).

Але водночас це ім'я «Ісус» вже містить у собі виразну вказівку на присутність Божу, на Його спасенну дію у цьому синові теслі і Вчителеві з Назарету, адже ім'я «Ісус» означає «Господь спасає». Таким чином два інші титули, якими ми Його призиваємо «Господь» і «Син Божий», вказують на божество Ісуса.

То ж приступаймо з повною довірою до «престолу благодаті», до нашого Господа Ісуса, щоб «отримати милість і знайти благодать на своєчасну поміч» (Євр. 4, 16).

«Господи, Ісусе Христе, Сину Божий, помилуй нас грішних!»

Владика Богдан Дзюрах, з ФБ

Важкі питання віри

ЧИ ВСІ ПОМРУТЬ, КОЛИ ПРИЙДЕ ОСТАННІЙ ДЕНЬ?

Запитання: «Коли прийде останній день, то люди, які на той момент будуть жити, потраплять відразу у вічність, чи вони спочатку помруть? (По ідеї, смерть повинна торкнутися всіх, як наслідок первородного гріха)».

Відповідь: Святий апостол Павло, якому було дано одкровення, пише і про те, що відбудеться в кінці часів. Хоча (як це буде видно з наведеної нижче цитати) св. Павло і думав, що кінець світу настане дуже скоро, проте все, що він писав про останній день, є богонатхненним словом. Згідно ап. Павлу, ті, хто на той момент будуть живими, перейдуть безпосередньо до вічного життя, але їх не мине те преображення і воскресіння, яке всіх нас повинне уподібнити Христу у славі.

Ось слова апостола: «Не хочемо, брати, залишати вас у незнанні щодо померлих, – щоб ви не сумува-

ли, як інші, що не мають надії. Бо коли ми віруємо, що Ісус умер і воскрес, тож так і тих, які послули в Ісусі, Бог приведе з ним. Бо це ми вам кажемо словом Господнім: Ми, що живемо, що залишимося до приходу Господа, – не випередимо тих, що послули. Бо сам Господь на даний знак, на голос архангела та при сурмі Божій, зійде з неба, і найперше воскреснуть ті, що вмерли в Христі. Потім же ми, що живемо, що лишимось, будемо разом з ними вхоплені на хмарах у повітря назустріч Господеві і так будемо з Господом завжди. Отже, втішайте один одного цими словами» (1 до Солунян 4:13–18).

Логічне запитання: хіба смерть, яка є наслідком первородного гріха, не відноситься до всіх? Так, але Бог може звільнити від цього наслідку тих, хто перебуватиме на землі в останній день.

Джерело: Новини Ватикану

ЗНАЧЕННЯ ХРЕЩЕННЯ ЙОАНА ТА ЧОМУ ІСУС ЙОГО ПРИЙНЯВ?

Тоді прибув Ісус із Галилеї на Йордан до Йоана, щоб хреститися від нього; але Йоан спротивлявся йому, кажучи: «Мені самому треба хреститися в тебе, а ти приходиш до мене?». Ісус у відповідь сказав до нього: «Залиши це тепер, так бо личить нам здійснити всяку правду». І тоді він залишив його. А охрестившись, Ісус зараз же вийшов з води. І ось розкрилось йому небо, і він побачив Духа Божого, який спускався, мов голуб, і зійшов на нього. І голос пролунав з неба: «Це Син мій любий, що його я вподобав».

Щиро вітаю всіх з великим празником Богоявління й пропоную в цей святочний день кілька своїх думок, оснований на книзі Брюса Мецгера «The New Testament. Its Background, Growth and Content».

Всі чотири Євангелісти розміщують початок прилюдного служіння Христа в контекст служіння Йоана Хрестителя. Цей пророк був типовим «святим мужем» Близького Сходу: згідно Євангелій (Мт 3:1–6; Мк 1:6; Лк 3:1–6) Йоан віддалився від суспільства та провадив самотницьке життя в районі ріки Йордан. Взявши за приклад Іллю (2 Цар 1:8), Йоан носив грубу одягу та їв тільки те, що міг знайти в пустині. Також, подібно як і пророк Ілля, він безнастанно викривав царів та народ.

Йоан закликав своїх співвітчизників покаятися в гріхах, прийняти хрещення (омивання) в Йордані та жити праведним життям. Кожній людині Йоан давав конкретні вказівки в чому полягає нове життя: багаті повинні розділити свій маєток з бідними, збирачі податків не повинні брати більше призначеного, солдати повинні перестати грабувати...

Бачучи серед численних натовпів представників садукеев та фарисеїв, Йоан згадував ситуацію, яку спостерігав, живучи у пустелі: коли загоряється чагарник всі тварини швидко покидають свої нори. «Гадюче поріддя! – говорив він – хто напоумив вас втікати від майбутнього гніву?» Потім він закликав їх перестати хизуватися своїм походженням від Авраама й принести плоди, які відповідали б справжньому покаянню (Мт 3:7–10; Лк 3:7–9).

” Оновлення усього творіння, та повернення нам свідомості та статусу улюблених Божих доньок та синів і є найбільшим бажанням Бога.

Йоан говорив не тільки про етичні питання – широкий ентузіазм викликало проголошення сильної месіанської надії. **Він проповідував, що близький День Господній:** скоро Бог оправдає свій народ та визволить його від гніту. Для увиразнення думки Йоан використовував образи, які були добре відомі селянам в ізраїльській землі: прихід Месії подібний до того, як землероб бере лопату, щоб сіяти зерно на току, відділяючи

Данило Мовчан, «Іван Хреститель», 2020 р.

пшеницю від полови; пшениця піде до клуні, а половику спалить (Лк 3:17–18). Тобто, скоро Бог вторгнеться в історію, й тому суд дуже близький!

Ця звістка була тривожна, оскільки Йоан мусів пояснити своїм слухачам, що народ в цілому абсолютно не готовий до приходу Месії. Заради цього Йоан і закликав народ та кожного зокрема до покаяння: це було приготування без якого неможливо отримати дари нової епохи. В якості зовнішнього символу внутрішньої переміни, він омивав у Йордані всіх хто з вірою відгукнувся на його звістку.

При багатьох подібних рисах, які Йоан мав з іншими семітськими святими мужами, його служіння виділялося двома дуже оригінальними особливостями:

1. Одноразовий характер хрещення. На відміну від щоденних омивань, які практикували фарисеї та есени, хрещення Йоана звершувалося раз і назавжди. В цьому плані воно нагадувало омивання прозелітів, через яке язичники входили в юдаїзм.
2. Відсутність привілеїв для боговибраного народу. Йоан навчав, що приналежність до боговибраного народу сама по собі в день суду не допоможе: «Не гадайте, що можете самі собі казати: Маємо за батька Авраама. Кажу бо вам, що Бог з цього каміння може розбудити [до життя] дітей Авраама» (Мт 3:9; Лк 3:8). Йоан немовби відлучав всю націю й приймав назад тих хто покався й охрестився.

Прийнявши хрещення з рук Йоана, Ісус виказав свою згоду з двома ключовими моментами його проповіді: гряде Суд на нечестивих, та гряде Царство Боже.

Проповідь самого Ісуса на початку перегукувалася з закликком до покаяння Йоана Хрестителя. Проте вже в ранній Церкві люди ставили питання: якщо Йоан хрестив на покаяння, то чому безгрішний Ісус прийняв цей обряд?

Відповідь знаходиться в діалозі, який міститься в Євангелії від Матея. Йоан не хотів хрестити Ісуса: «Йоан спротивлявся йому, кажучи: "Мені самому треба хреститися в тебе, а ти приходиш до мене?"» (Мт 3:14). Але «Ісус у відповідь сказав до нього: "Залиши це тепер, так бо личить нам здійснити всяку правду". І тоді він залишив його» (Мт 3:15). Звідси видно, що особисте покаяння відсутнє. «Здійснити/сповнити всяку правду/праведність» – означає не залишити невиконаним нічого з того, що хоче Бог.

Це дуже добре можна зрозуміти, коли читати т. зв. «сміслові» переклади, чудовим прикладом якого є новий переклад на англійську мову зроблений N. T. Wright під назвою «The kingdom New Testament. A Contemporary translation». В цьому перекладі Мт 3, 14 – 15 звучить наступним чином: «John tried to stop him. "I ought to be baptized by you", he said, "And are you going to come to me?". "This is how it's got to be right now", said Jesus. "This is the right way for us to complete God's whole saving plan"».

«А охрестившись, Ісус зараз же вийшов з води. І ось розкрилось йому небо, і він побачив Духа Божого, який спускався, мов голуб, і зійшов на нього. І голос пролунав з неба: «Це Син мій любий, що його я вподобав» (Мт 3:16–17). Як пише в своєму коментарі на Євангеліє від Матея N. T. Wright: «Символом Духа став голуб, і це значить, що майбутній Божий суд буде вершитися мирним, а не войовничим духом старовини. Сам земний суд, який засудив Ісуса, піддається судові Божого Духа. Одне із завдань цієї глави Євангелія – знову навчити людей здатності дивуватися і розуміти, що Ісус прийшов виконати Божий задум, а не

наші очікування».

Для народу хрещення Йоана означало розрив з грішним минулим і початок нового життя, в Ісуса ж починалася нова фаза його місії, – закінчилося звичайне життя в Назареті й почалося трирічне прилюдне служіння.

Щоб усвідомити значення того, що сталося на Йордані потрібно читати Євангеліє до кінця. Тільки тоді можна зрозуміти, чому Ісус також має ім'я «Еммануїл, – що значить з нами Бог». Саме слова «З нами Бог» ми дуже урочисто співаємо в часі Великого Повечір'я на празники Різдва та Богоявління. Цим радісно проголошуємо, що Той Хто прийняв людське тіло в убогому вертепі, став на Йордані, покійно схиливши голову поруч з грішниками. Їв і пив з відкинутими і упослідженими; дружив з митарями і блудницями; перед страхом смерті обливався кровавим потом в Гетсиманії; був зраджений друзями та несправедливо оскаржений тими, які найбільше знали про Бога; відчув пекло віддаленості від Бога та жахливої самотності так, що кричав на хресті «Боже мій! Боже мій! Чому ти мене покинув?!»; як людина страждав, помер і був похований у гробі; І ВОСКРЕС НА ТРЕТІЙ ДЕНЬ – Є ЕММАНУІЛ.

Після Різдва празник Богоявління далі впроваджує всіх нас в невимовне Таїнство Божого до нас сходження, щоб Ти і я могли почути те, що Отець сказав на Йордані Ісусові: «*Ти Син Мій улюблений, в тобі Моє уподобання.*» Оновлення усього творіння, повернення нам свідомості та статусу улюблених Божих доньок та синів і є найбільшим бажанням Бога.

**о. Юрій Щурко,
з персонального блогу**

XI

ДО 100-РІЧЧЯ ВБИВСТВА МИКОЛИ ЛЕОНТОВИЧА

7 година ранку, 23 січня 1921 року. 100 років тому. Пострілом з гвинтівки агент російської ЧК вбиває композитора Миколу Леонтовича. Він стікає кров'ю на дивані у батьківській хаті в селі Марківка на Поділлі. В цей самий день, 23 січня 1921 року, у Парижі у відомому Театрі Єлисейських полів [Théâtre des Champs-Élysées] твори Леонтовича зривають овації французької аристократії. Через кілька годин після трагедії у Марківці.

«Досконалість невимовна... мені бракує слів», пише паризька газета «La Press» того ж дня. «Це одна з найцікавіших подій сьогоденного Парижу», зазначає «Journal Des Debats». «Цей хор є одним із найбільш цікавих явищ. Я навіть наважусь сказати – найкращим з усього, що я коли-небудь чув у своєму житті, день у день слухаючи вистави, про які пишу», зізнається музичний критик «L'Homme Libre». «Це ніби сам народ висловлює себе. Ніби він промовляє до нашого народу», резюмує «L'Humanité».

„Щедрик“.
(Щедрівка).

Ар. М. Леонтович.

УКРАЇНЬСКА НАРОДНА РЕСПУБЛІКА: «Я співаю, отже я існую»

«Українська Республіка прагне відновити свою незалежність, а тому вирішила наочно показати, що вона справді є. "Я співаю, отже я існую", – potwierджує вона, переінакшуючи Блезя Паскаля. А співає вона дивовижно. Це зразок гарної та хорошої патріотичної пропаганди!»

«La Patrie Suisse» (Женева), 29 жовтня 1919 року

Втім, до делікатної і ненав'язливої музичної промови українців ніхто з політиків в Парижі так і не прислухався. Антанта не підтримала незалежності України. Українську Народну Республіку окупували російські більшовики, які одразу ж розпочали чистки свідомих українців. Серед них і геніальний композитор, автор «Щедрика», колишній урядовець Міністерства освіти та мистецтв УНР, діяч українського автокефального церковного руху, автор першої україномовної Літургії.

Період тріумфів Української Республіканської Капели, що тривав упродовж 1919–1921 років у 10 країнах Західної Європи, був найубогішим в житті Миколи Леонтовича. «Для сім'ї не вистачало харчування, не було одягу», – пише в монографії про Леонтовича вінницький музикознавець Анатолій Завальнюк.

” Хто сказав, що дитинство зникає? Український хор продемонстрував, що молодість і безпосередність можуть існувати не лише в людині, але й в націях.

Після від'їзду хору Кошиця з Києва, повертається зі столиці на Вінничину і Леонтович (працював разом з Кошицем у музичному відділі УНР-івського Мінкульту). Гнат Яструбецький подає, що в листопаді 1919 року він пішки йде з Києва до Тульчина (близько 350 км): «Осіною в листопаді 1919 році Микола Дмитрович у благенькому літньому пальтечку на плечах та неоковирній шапочці, геть змарнілий, застуджений, пішки прийшов з Києва до Тульчина і знову оселився тут».

Втім, саме в цей час, у листопаді 1919 року, у Парижі відбувається перша прем'єра його «Щедрика». «Це турне патріотичної та музичної пропаганди, яку президент молоді Української Республіки спорядив до Франції», – пише про музично-дипломатичний проект Симона Петлюри музичний критик Парижа Луї Шнайдер в газеті «The New York Herald», 9 листопада 1919 року.

«В репертуарі українців найбільше нам сподобалась градація мотивів, їх характерний орієнталізм, а також вибухи щирої веселості, особливо в "Щедрику" – пісні, що починається з раптового наступу, і в якій ефекти справді чудового гумору формуються шляхом простої градації голосів».

Українські концерти, що мали підняти престиж України в очах західного світу, стають подіями №1 в музичному житті Європи. Про це є безліч свідчень. Ще більше свідчень про геній Леонтовича. Його «Щедрик» зриває овації у Відні, Празі, Лондоні, Парижі, Брюсселі, Амстердамі, Барселоні, Женеві, Варшаві. Загалом – у 45 містах 10 країн Європи.

Так, лондонська газета «The Daily News and Leader» писала 4 лютого 1920 року: «Багато пісень були виконані на біс – майже всі. Серед найбільш оригінальних і красивих можна назвати "Щедрик" і "Ой там за горою" – обидві створені Леонтовичем». Бельгійська газета «Le XX Siècle» подає 10 січня 1920 року, через день після української прем'єри в оперному театрі Ла Моне: «Згадати варто, адже це чарівно проспіваний шедевр народного мистецтва, – "Щедрика" в аранжуванні Леонтовича. Глядачі вітали його оваціями стоячи, з ентузіазмом викликаючи на біс». «Цей український гашиш – найсолідша з отрут», – каже Павлу Зайцеву, Головноуправляючому мистецтв УНР, під час концерту у Берліні, одна німецька професорка про «Щедрик» Леонтовича.

Про тріумф творів Леонтовича на концертах Капели УНР свідчили й самі хористи. Левко Безручко згадує про прем'єру в Парижі 6 листопада 1919 року: «В другому відділі концерту на біс співали "Щедрик" (Леонтовича), а в третьому – "Ой пряду, пряду" (Леонтовича)».

” Творчість Леонтовича прославить і спозиціонує Україну на світовій культурній мапі. Нагадає світові про українську боротьбу за незалежність, інтернаціоналізує українську музичну культуру у світовому масштабі.

«Фурори робить "Щедрик" Леонтовича і "Ой пряду" Леонтовича», подається у подорожньому журналі хору про концерти у Бордо. Чи не найбільше «бісірували» «Щедрика» у Нідерландах.

Софія Колодївна згадує про концерти в Гаазі, Амстердамі й Роттердамі: «Публика приймає нас тепло, "Щедрика" співаємо на "bis"» (Роттердам, Doelen Zaal, 19 січня 1920 року); «На концерті присутні рецензенти всіх часописей амстердамських. На "bis" співаємо "Щедрика» (Амстердам, Hollandsche Schouwburg, 24 січня 1920 року); «Співаємо гарно, з настроєм. На "bis" співаємо "Щедрик" Леонтовича» (Гаага, Dierenfuju, 25 січня 1920 року).

У січні 1921 року Українська Республіканська Капела отримує останню квоту державного фінансування. З останніми надіями хористи вирушають до Парижа. 20 січня 1921 року на їхньому концерті присутня відома французька балерина Айседора Дункан, що вписує до книги відгуків Капели: «BRAVO!!!». Тут же підписався й генерал французької армії Моріс Пеле.

«Здається, що велика зала Théâtre Des Champs-Élysées перетворилась на храм, – пише 23 січня 1921 року в газеті "La Soirée" відомий французький критик Луї Лалой. — Дивно, що нагорі не грає орган. В антракті юрба "вірних" проходиться... Пан Жан Періє говорить з захопленням про ці палкі і так велично поставлені голоси. Пані Айседора Дункан з групою молодих людей одягнена сьогодні елегантною парижанкою, що дивує "неофітів". Атмосфера інтимна й симпатична. Директор Жак Еберто стискає руки приятелям. Тут зібрались усі ті, хто не пішов на "Летючу мишу».

Поки паризька преса друкує ці слова, у Марківці вбивають Леонтовича. В Парижі ніхто не знає, що автора улюблених творів – «Щедрика», «Прялі», «Почаївській Божій Матері», «Ой там, за горою» щойно не стало. Та й чи є комусь до того справа?

Про останню зустріч з Леонтовичем згадує його колега по спархїальному училищу, учитель музики Яким Грех: «Це було після Різдва 1921 року. Я дуже здивувався, коли побачив на подвір'ї пряуючого до мене Леонто-

▲ Американський імпресаріо Макс Рабінов презентує в США Український Національний Хор під орудою Олександра Кошиця. З буклету українських гастролей в США, 1922 рік

ЄВРОПА: 1919–1922

- 3,5 роки
- 10 країн
- 45 міст
- 207 концертів
- 600 публікацій в пресі
- 74 концертні зали

«Подбайте про те, щоб Українська Республіканська Капела могла приїхати до Парижа для демонстрування багатств української музично-пісенної творчості. В Чехії ця Капела творила фурор і багатьох москвофілів перетворила в українці. Я певен, що Європа не має чогось подібного. Можливо, що перебування Капели в Парижі улегшить і прочистить атмосферу упередження»

Голова Директорії, Головий Отаман військ УНР Симон Петлюра в листі до Голови української делегації на Паризькій мирній конференції Михайла Тишкевича, 30 вересня 1919 року

вича. Він був убраний в старе пальто, на голові в нього була оригінальна шапка, яку пошила йому дружина з старого одіяла. На руках рукавиці на один палець (також робота його дружини), а штани (сіро-чорного кольору) з великими фіолетовими латками. Та він ще ніс на паличці зав'язаний у великий платок гостинець для мене – калачі. Це був назверх бездомний подорожній, голодаючий, аж ніяк не Леонтович...».

Таким був композитор незадовго до смерті. В цей час він пише свою оперу «На русалчин Великдень». Оперу, яка після презентації українського фольклору, що так вразив Європу, могла ще більше підняти планку української музичної культури. І України, як держави. Втім, оперу він так і не дописав.

ПРО АМЕРИКАНСЬКИЙ КОНТЕКСТ МИКОЛИ ЛЕОНТОВИЧА

5 жовтня 1922 року – прем'єра хору Кошиця в Carnegie Hall у Нью-Йорку. Наступного дня нью-йоркська газета «The Sun» подає: «Минулого вечора в Carnegie Hall пройшло палке прийняття Українського Національного Хору. Це був час гарячої сердечності й ентузіазму, що нагріває термометр до кипіння й вибуху. У таких веселих колядках, як "Щедрик", жіночі голоси лунали високо, вишукано і природно... Квіти сипались на сцену... Публика підтримала прийом великими оваціями. "Щедрик" викликали на біс».

Через десять днів після прем'єри ще одна газета («New York Tribune», 16 жовтня 1922 року) підтверджує фурор «Щедрика»: «...Засвідчуємо ефект соло у пісні "Щедрик", яка у виконавців була однією з перлин вчорашнього концерту, як і першого концерту хору десять днів тому».

Могила Миколи Леонтовича у селі Марківка на Вінничині ▲

Через пару днів про Леонтовича писатимуть у Вашингтоні: «Хто сказав, що дитинство зникає? Український хор продемонстрував, що молодість і безпосередність можуть існувати не лише в людині, але й в націях. Не часто прихильники музики мають таке задоволення. Найпрекраснішою була пісня "Ой пряду" Леонтовича» («The Washington Herald», 20 жовтня 1922 року).

Упродовж 1922–1924 років українці дають близько 200 концертів у 115 містах США. Виступають не лише у найвідоміших концертних залах, але й університетах. Декан музичної школи при Єльському університеті, композитор Девід Стенлі Сміт писав 22 жовтня 1922 року після українського концерту в університеті: «Високий технічний рівень хору і його абсолютна майстерність в музиці вражають. Деякі з досягнутих ефектів могли б здатися неможливими для виконання, якби я сам не почув, як їх було виконано».

Як згадує Олександр Кошиць, під час українського виступу на американському конгресі преси сенатор Джордж Пеппер сказав: «Українці першими приїхали в Америку не брати, а давати».

«Якщо хтось співає тільки голосом, то цей народ – власною історією», пише «The Pittsburgh Post», 25 жовтня 1922 року. «Ті, що не були на концерті, не можуть собі навіть уявити, що вони втратили, бо в Далласі ще ніколи не було чогось подібного», – з відгуку «Times Herald», 5 грудня 1922 року.

Таких відгуків – сотні.

Паралельно український чудо-хор виступає у Мексиці, Канаді, Бразилії, Уругваї, Аргентині, Кубі. На їхніх концертах – президенти, міністри, генерали, музиканти, прості люди, діти. Лише на знаменитому концерті у Мехіко на стадіоні, де зазвичай проходять бої биків (коріда), український хор, за спогадами Кошиця, слухало майже 40 тисяч глядачів.

Усього за два роки гастролей ушлявлені українські співаки дають понад 400 концертів у 150 залах 150 міст Північної й Південної Америки. Лише у США, за попередніми архівними підрахунками, виходить близько півтисячі рецензій з оцінкою української музичної культури. У безлічі з них згадується Леонтович.

В Бразилії також люблять українську музику і «Щедрика», хоч саму назву пишуть з помилками («Stehedryk», подається в афішах). Відомий вчений, президент Бразильської академії літератури Енріке Коелью Нетто, начуваний про українські змагання за незалежність від хористів, пише в своїй статті: «Співай же, полонена Україно! Розсипай по світу пісні синів твоїх. Прийде і до тебе весна, якої ти так чекаєш!» («Journal do Brasil», 23 вересня 1923 року).

У рік завершення світового турне Капели Кошиця, і через три після вбивства Леонтовича, відомий американський драматург Клей Грін напише у своїй рецензії в «The San Francisco Journal» (1 лютого 1924 р.): **«Вони представили нашій країні не лише найкращий спів, який ми тільки чули. Але й нанесли Україну на мистецьку мапу світу, як залюблену у музику націю. Це в той час як ми вважали її за спустошену землю бродячих козаків і сільського люду».**

Творчість Леонтовича прославить і спозиціонує Україну на світовій культурній мапі. Нагадає світові про українську боротьбу за незалежність, інтернаціоналізує українську музичну культуру у світовому масштабі.

Про те, що саме твори Леонтовича, і зокрема його «Щедрик» був хітом українських світових прем'єр засвідчить і сам диригент Олександр Кошиць: «"Щедрик" був коронною точкою нашого репертуару у всіх краях упродовж 5,5 років». І це станеться задовго перед тим, як Пітер Вільговський запатентує «Carol of the Bells» (листопад 1936 року). 1973 року в листі до українського музиканта, засновника Українського музичного інституту в Америці Романа Савицького він зізнається, що почув твір Леонтовича на концертах хору Кошиця у США. «Я почув Щедрика у виконанні Українського хору і отримав копію його рукопису. Оскільки молодь не хотіла співати українською, мені довелося написати англійський текст» (дякую Анатолій Паладійчук за знахідку цього свідчення і за нещодавнє привезення до України платівки з першим виконанням «Щедрика»!).

Той самий диван, на якому було застрелено композитора Микола Леонтовича. Зберігається у Музеї Леонтовича в селі Марківка ▲

До цього «Щедрик» Леонтовича не лінуватимуться співати й друкувати саме в українській версії. Маємо переклади тексту твору Леонтовича на різні мови світу: німецькою, французькою, англійською. З'являться навіть адаптовані переклади «Щедрика», як в пісні «The Bluebirds», що вийде друком 1933 року з подачі американського музиканта Макса Крона.

Втім навіть коли пам'ять про прем'єри хору Кошиця згасне і на заміну прийде «Carol of the Bells», про Леонтовича у США не забуватимуть. У публікаціях преси і в 1940-х, і в 1950-х роках його авторство згадуватимуть поруч з Вільговським. А 1977 рік, до 100-річчя з дня народження українського композитора, ЮНЕСКО оголосить роком Миколи Леонтовича. Ініціюють зібрання світової колекції «Щедрика». Втім, задум так і не реалізують.

Чи не час сучасній, незалежній Україні нагадати світові про його стару закоханість? Маємо чудові нагоди:

- 2022 рік – 100-річчя американської прем'єри «Щедрика» у Нью-Йорку (з Карнегі хол уже ведуться перемовини щодо ювілейного концерту).
- 2027 рік – 150-річчя від дня народження Миколи Леонтовича.

І насамкінець. Ще раз про завдання, які покладав український уряд і Симон Петлюра на турне Української Республіканської Капели не лише в Європі, але й в Америці. Як кажуть в наукових публікаціях «До питання американської прем'єри "Щедрика"»:

«Головний Отаман Петлюра передав мені особисто, коли я гостив в него, свій горячий апель до Американських Українців, – писав 24 листопада 1919 року в своїй статті в газеті "Український Голос" (Вінніпег) член української делегації на Паризькій мирній конференції Осип Мегас, – і прохав від них як найбільше моральної, а також і матеріальної помочі для Української Державної справи, віруючи твердо, що спроважене Української Республіканської Капелі, яко Державної Української інституції до Америки і Канади сильно скріпить нашу загальну пропаганду за океаном».

Тіна Пересунько, з Фейсбуку.
Статтю опубліковано в січні 2021 року

Посмертний портрет композитора Миколи Леонтовича авторства художника Бориса Періха, 1921 рік

XI

64 роки тому ХГ писав ...

ЙОРДАНСЬКІ ВОДОСВЯТТА В ПЕРЕМИШЛІ (1)

Освячення води на річці Сян у Перемишлі, 19 січня 1936 р. Оприлюднив Іван Матковський

Від липня 1956 р. виходить у Варшаві український часопис «Наше Слово», який домагається горожанських прав для залишеної в Польщі української національної меншости; у зв'язку з цим актуалізує «Наше Слово» проблему Перемишля і домагається повернення в Перемишлі української католицької парохії й утворення української школи. Тому радо містимо цей

спомин про «Йордан в Перемишлі» дир. Ст. Шаха на сторінках нашого часопису. Редакція «ХГ»

*Присвячую світлій пам'яті останнього пароха м. Перемишля,
о. крил. Володимира Гмитрасевича¹*

64 роки тому ХГ писав ...

І. Величаві були Йорданські водосвяття у Львові, але ще величавіші були вони в князгороді Перемишлі. У Львові, правда, святив воду сам Митрополит-Владика, а за австрійських часів брав у цій традиційній церковній процесії навіть цісарський намісник в Галичині і генерал-командант львівської корпусної команди з почесною сотнею піхоти та з військовою полковою музикою, то, все-таки, відчувалося при цім маніфестаційнім церковно-національнім святі недостачу найважлишого зовнішнього ефекту, а саме брак ріки, на котрій можнаби святити воду; львівські йорданські водосвяття відбувалися тому на ринку, при одній із чотирьох керниць, що року при іншій.²

Львівська річка Полтва була в місті сканалізована і засклеплена. Натомість в Перемишлі перепливає ріка крізь це романтичне, по обох берегах ріки положене місто – «срібнолентий» Сян³, який надається до йорданських водохреців і на яким ще від княжих часів такі йорданські водосвячення відбувались.

Із найстаршого галицького літопису знаємо, що вже в XII ст. пописувався в часі йорданських свят славний перемиський співак, дяк Митуса, своїм співом «на водах» ріки Сяну. Знаємо теж, що по втраті державної самостійности в XIV ст. були йорданські водосвяття на Сяні об'явом національної маніфестації в Перемишлі, в яким викинено перемиського владику з катедральної церкви і заборонено «схизматицькі» процесії в місті.

За «похід» над Сян в часі йорданських свят зводити треба було протягом століть формальні бої, а навіть оплачувати польській адміністраційній владі «копиткове» за «зужиття» дороги і вихід поза оборонні мури міста. В архіві перем. капітули зберігались ще до війни рахунки з XVIII ст. за оплату такої йорданської данини за підписом перемиського старости Станіслава Понятовського, якого опісля (завдяки впливам цариці Катерини II) обрано у Варшаві останнім королем шляхетської Річи Посполитої.

Щойно по розборі історичної Польщі в 1772 р. і прилученні Перемишля до Австрії нормалізувалися відносини і єпископ Рило⁴ (†1793 р.) нав'язав йорданські водосвяття до давньої традиції.

Наступні єпископи, як Михайло Левицький (пізніший львівський митрополит і перший галицький греко-католицький кардинал, (1816–1858)); Іван Снігурський⁵ (†1847); Григорій Яхимович (опісля львів. митрополит (1858–1863); Тома Полянський; Іван Сатурн Студницький⁶; Юліян Пелеш (автор історії української греко-католицької Церкви п. н. «Geschichte der Union der ruthenischen Kirche mit Rom», в двох томах, Wien (1878–80); Константин Чехович (†28.IV.1916.) – піднесли це йорданське свято в Перемишлі до величавих висот, в яких заключалась теж і національна гордість перемішляків, що стояли все чуйно на сторожі національних справ на західних окраїнах.

Перерви в йорданських водосвяттях на Сяні

наступили щойно в наслідок воєнних подій – від 1914 р. почавши. Перший раз в часі шестимісячної облоги російською армією австрійської воєнної кріпости Перемишля (від жовтня 1914 до марта 1915 р.); другий раз в часі польсько-української війни в 1918–1919 р. вже за єпископа Йосафата Коциловського (його інтронізація відбулась 25.X.1917. р.), а навіть третій раз з приходом большевиків до Перемишля в часі II світової війни в 1939 році. (далі буде)

**Степан Шах, «ХГ», 1958 рік.
Мову оригіналу збережено**

¹ Отець крил. Волод. Гмитрасевич, б. ученик перем. гімназії, був довголітнім лектором Духовної Семинарії, опісля парохом Перемишля, помер 1940 р. – С. Ш.

² Про йорданські водосвяття у Львові згадує у моїм споміні під заг. «Львів – місто моєї молодости», що вийшов накладом «Християнського Голосу», Мюнхен, 1955 р., ч. I, стор. 102, а про керницю на львівському ринку тамже на стор. 141–142. – С. Ш.

³ «Срібнолентим» назвав Сян дир. перемиської гімназії Григорій Цетлинський у своїм, колись дуже улюбленім віршу п. н. «Де срібнолентий Сян пливе, он там мій рай, той руський край», який підложив під ноти приятель дир. Г. Цеглинського о. Максим Копко, катехит держ. семинарії в Перемишлі – з чудовим барітоновим сольом. Вміти це сольом відспівати – належало за моїх учнівських часів до співацької гордості. – С. Ш.

⁴ Про холмсько-белзького, опісля перемиського єпископа Максима Рила появилася в 1953 р. в Римі монографія молодого вченого дослідника історії перемиської єпархії о. д-ра Івана Хоми, ученика перем. гімназії, п. н. «Maximilianus Rylo, episcopus Chelmensis et Peremysliensis», в Записках Ч. С. В. В., vol. I. (VII.) і окремою відбиткою. – С. Ш.

⁵ Про єпископа Івана Снігурського залишив гарний спомин його капелян, о. катех. Юстин Желихівський п. н. «Такова Архиєрея імами» у 70-их роках минулого століття. Читав я її ще учнем. Про єп. Івана Снігурського, як давголітнього директора перемиського ліцею, писав я в моїй студії про «Перемиський Ліцей», поміщеній у «Звідомленні Кружка Родичів при перем. гімназії» за рік 1936, яка вийшла теж окремою відбиткою. – С. Ш.

⁶ Про єп. Івана Сатурн Студницького, як визначного українського нумізматика, згадує в моїй книжці: «Львів – місто моєї молодости», ч. I., на 55 стор. Є він теж ініціатором і основником «Дівочого Інституту» в Перемишлі для доньок греко-катол. священників перем. єпархії. – С. Ш.

СТУПИТИ НА ДОРОГУ БРАТЕРСТВА (30)

Сьогодні завершуємо наші читання з енцикліки Папи Франциска «Fratelli tutti» про братерство та суспільну дружбу, останній розділ якої має назву «Релігії на служінні братерства в світі». У завершальній частині автор наголошує на несумісності справжньої релігійності із насильством.

Папа Франциск, Константинопольський Патріарх Варфоломій, президент Ізраїлю Шимон Перес і президент Палестини Махмуд Аббас посадили разом оливкове дерево — символ миру. Ватиканські сади, червень 2014 року. Світлина: MaxRossi /PAP/ЕРА

Релігії, в чому переконаний Святіший Отець, можуть «разом прямувати дорогою миру». Вихідним пунктом для цього має бути «погляд Бога», Який «дивиться не очима, але серцем». Бо «Бог однаково любить всіх людей без огляду на їхні релігії. Також і атеїстів». Тож «коли настане останній день і на землі буде достатньо світла, щоб побачити все так, як воно є насправді, на нас чекає багато несподіванок» (281).

Тому віруючі, як вже зазначалося в Апостольському напоумленні «Querida Amazonia», повинні «знайти простір для діалогу та спільної праці задля спільного добра і підтримки найубогіших». І тут не йдеться про те, щоби приховувати свої переконання заради стосунків із людьми з іншими поглядами, бо «чим глибша, сильніша й багатша ідентичність, тим більше вона збагатить інших своїм специфічним внеском». «Ми, віруючі, стоїмо перед викликом повернутися до своїх джерел і зосередитися на суттєвому: прославляти Бога і любити ближнього так, щоб деякі аспекти наших доктрин, вирвані з контексту, не вели до підсилення форм зневажання, ненависті, ксенофобії, нехтування іншою людиною. Правда полягає в тому, що насильство має коріння не в фундаментальних релігійних переконаннях, а у їх спотвореннях» (282), — пише Папа Франциск.

За словами Святішого Отця, «просто і покірне прославляння Бога» веде не до ненависті чи дискримінації, але до «шанування святості життя, гідності й свободи іншої людини». І тому, як стверджує Документ з Абу-Дабі про загальнолюдське братерство, «огидний

тероризм, який загрожує безпеці людей — як на Сході, так і на Заході, як на Півночі, так і на Півдні — і сіє паніку, терор та песимізм, спричинений не релігією (навіть якщо терористи її використовують), а фальшивим тлумаченням релігійних текстів, політикою, пов'язаною з голодом, бідністю, несправедливістю, насильством, гординою; і тому терористичні рухи потрібно позбавити підтримки грошима, зброєю, планами, припинити виправдовувати їх за допомогою засобів масової інформації, і визнати це міжнародною злочинністю, яка загрожує безпеці й мирові в світі» (283).

У світлі того ж документа Глава Католицької Церкви ділиться також думками про відповідальність релігійних лідерів, адже фундаменталістське насильство в деяких групах якоїсь релігії вивільняється через «нерозторопність їхніх лідерів». «Як релігійні лідери, — наголошує він, — ми покликані бути автентичними «людьми діалогу», співпрацювати в побудові миру не як посередники, але як автентичні медіатори. Посередники намагаються сподобатися кожній стороні, аби щось отримати для себе. Медіатор, навпаки, нічого не хоче для себе, а шляхетно віддає всі свої сили, бо розуміє, що мир — це єдине надбання. Всі ми покликані будувати мир, єднати, а не розділяти, гасити ненависть, а не консервувати її, відкривати дороги діалогу, а не будувати нові мури» (284).

Тож «з радістю» згадуючи про «братню зустріч» з Великим Імамом Ахмедом Аль-Таїбом, під час якої вони «рішуче заявили, що релігії ніколи не можуть заохочувати до війн, ненависті, ворожості, екстремізму, і збуджувати насильство чи кровопролиття»,

вказуючи на те, що «Всемогутній Бог не потребує нічийого захисту й не хоче, щоб Його ім'я використували для тероризування людей», **Папа Франциск наводить тут спільний заклик, що увійшов до Документа про загальнолюдське братерство:**

«В ім'я Бога, Який створив усіх людей рівними в правах, обов'язках і гідності, і покликав їх жити разом як брати й сестри, заселяти землю й поширювати на ній цінності добра, любові й миру. В ім'я невинної людської душі, якій Бог заборонив убивати, стверджуючи, що хто вбиває одну людину – вбиває все людство, а хто рятує одну людину – рятує все людство. В ім'я убогих, знедолених, потребуючих і маргіналізованих, яким Бог наказав допомагати, і це обов'язок усіх людей, особливо багатих і заможних. В ім'я сиріт, вдів, біженців і вигнанців зі своїх домівок і країн; в ім'я жертв воєн, переслідувань і несправедливості; в ім'я слабких, переляканих, полонених, тортурованих в будь-яких частинах світу. В ім'я народів, які втратили незалежність і мир, і розпорочені по всій землі, стаючи жертвами знищення, руїни й воєн. В ім'я вселюдського братерства, яке охоплює, об'єднує і надає однакові права всім людям. В ім'я цього братерства, роздертого політикою інтегралізму й поділу, системами ненаситних зисків та ідеологіями ненависті, які маніпулюють діяльністю й майбутнім людей. В ім'я свободи, яку Бог дав усім людям, коли створив їх і обдарував нею. В ім'я

справедливості й милосердя – фундаменту добробуту й наріжного каменя віри. В ім'я усіх людей доброї волі в усіх закутках світу. В ім'я Бога й усього, що вже було сказано [...] заявляємо, що приймаємо культуру діалогу як дорогу, співпрацю – як кодекс поведінки, взаємне порозуміння – як метод і критерій» (285).

Перед тим, як завершити ці роздуми двома молитвами – екуменічною християнською та загальною до Бога-Творця, Папа також ділиться тим, що в цих роздумах про загальне братерство його в особливий спосіб надихали святий Франциск з Ассізі та інші брати, які не є католиками: Мартін Лютер Кінг, Десмонд Туту, Махатма Ганді й багато інших.

«Але роздуми, – пише він, – хочу закінчити згадкою про іншу особу глибокої віри, яка, переживши глибокий досвід Бога, пройшла шлях перетворення, аби почуватися братом усіх людей». Йдеться про блаженного Шарля де Фуко, який мріяв «віддати себе Богові так, щоби ототожнитися з останніми й покинутими в глибині африканської пустелі». Він, за словами Святішого Отця, хотів остаточно стати «універсальним братом», але став братом усіх людей тоді, «коли ототожнивсь з останніми». «Нехай Бог натхне цією мрією нас усіх. Амінь», – бажає Папа Франциск. *(кінець серії)*

**Новини Ватикану
на основі перекладу українською мовою,
поширеного єзуїтською спільнотою в Україні**

ХТ

ОТЕЦЬ ІВАН МАЦІЄВИЧ – НЕПОКІРНИЙ ПАРОХ НЕПОКІРНОГО СЕЛА КОНЮХИ

Перебуваючи в тернопільській в'язниці МДБ, отець Іван повсякчас ревно молився. Одного разу навіть попросив наглядача відвести його до церкви чи каплички. Такої поведінки не могли зрозуміти місцеві чекісти. Тому вирішили відправити отця до психлікарні на експертизу. Надворі був 1949-й, і це була перша спроба зламати чоловіка. Протягом наступних 10 років він неодноразово побував на примусовому психіатричному лікуванні. Але від Греко-Католицької Церкви не відрікся.

СВЯЩЕННИЧА РОДИНА

Майбутній греко-католицький священник Іван Мацієвич народився 1910 року в селі Ушня на Золочівщині. Його батько, також Іван, був священником. А мати Людмила походила зі священничої родини з Франківщини. Виховували п'ятеро дітей: доньку і четверо синів. Троє хлопців обрали душпастирський шлях.

Десятирічним Іван втратив батька. Глава сім'ї помер від інфаркту у 38 років. На щастя, мати з дітьми не залишилася без допомоги. Родиною Мацієвичів особисто заопікувався митрополит Андрей Шептицький, а також родичі матері Людмили.

Така підтримка дала змогу всім синам здобути гімназійну освіту. Після навчання у Рогатині та Львові юний Іван Мацієвич вирішив вступити на юридичний факультет Львівського університету. Брак фінансів

Іван Мацієвич, с-на: Інститут історії Церкви УКУ

завадив навчанню, тому перейшов до Львівської духовної семінарії. Богословську освіту Мацієвич здобув 1934 року. Тоді ж митрополит Шептицький висвятив його на священника. Двадцятичотирирічний отець

Групова світлина студентів Львівської семінарії під час відпочинку. Отець Іван Мацієвич стоїть крайній зліва. С-на: Інститут історії Церкви УКУ

почав працювати на різних парафіях у Бродівському повіті на Львівщині.

Року 1937 він зробив невеличку перерву і продовжив навчання у страсбурзькому коледжі, що у Франції. Через рік повернувся в Україну і згодом став помічником священника в селі Конюхи на Тернопільщині. Саме там він душпастирював упродовж 20 років.

Із приходом радянської влади його усіма способами намагалися вижити з парафії. Але, попри арешти й переслідування, непокірний священник постійно повертався до своїх парафіян. А люди боролися за свого пастиря аж до 1958 року.

ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ВІД «СОВІТІВ»

Через рік від початку служіння отця на парафії у Конюхах розпочалася Друга світова війна та анексія Західної України Радянським Союзом. Зі спогадів та документів відомо, що період так званих «перших совітів» минув для о. Івана більш-менш спокійно. У період німецької окупації 1943 року його заарештували представники СД і поліції безпеки, проте через три тижні звільнили. Тоді отець вчителював у конюхівській школі – навчав дітей християнської етики.

Першим переслідуваним у родині став брат Василь, народжений 1918 року. Він також хотів стати священником. Однак на третьому курсі в семінарії через прихід радянської влади припинив навчання. Уже за рік його мобілізували до Червоної армії. І з початком німецько-радянської війни відправили на фронт. Там його арештували разом із 22 хлопцями, переважно вихідцями із Тернопільщини, Львівщини та Франківщини. Інкримінували належність до ОУН та змову з ме-

тою перейти на бік ворога. На початку листопада 1941 року Військовий трибунал Ленінградського фронту постановив: засудити Василя Мацієвича до найвищої міри покарання – розстрілу.

Цей факт став підставою для переслідування сім'ї Мацієвичів після закінчення війни. «Зрадника батьківщини» їм пригадали вже в листопаді 1945 року й готували документи, щоб виселити сім'ю на спецпоселення. У той час разом з отцем Іваном у Конюхах проживала його матір та сестра Анна. Але минулось. У висновку наркома Держбезпеки СРСР йшлося, що сім'я із Василем Мацієвичем довгий час не проживала, матір Людмила старшого віку та хвора, також хворіє о. Іван.

При цьому їм нічого не говорили про долю Василя. Навіть 1995-го Анна Мацієвич припускала, що Василя, ймовірно, розстріляли. Причина – листівка із привітанням «Христос Воскрес», яку він надіслав додому.

Село Конюхи, де працював Іван Мацієвич, було неспокійним. Багато селян звідти йшли в ОУН та УПА. У самому селі неодноразово відбувалися бої та сутички упівців з радянськими військами та польським підпіллям. За спогадами Анни Мацієвич, до о. Івана неодноразово зверталися повстанці. Він таємно їх вінчав і сповідав. Одним із найчастіших запитань було запитання про самогубство. Партизани просили роз'яснення, як діяти у ситуації оточення: здатися в руки ворога чи накласти на себе руки.

Року 1944 до о. Івана приєднався його брат о. Микола. Він помер від тифу у квітні 1945 року.

У березні 1946 року відбувся Львівський псевдособор, наслідком якого стала ліквідація УГКЦ і так зване «возз'єднання» із Російською Православною Церквою.

Львівська Духовна Семінарія, свято Зішестія Святого Духа, 1933 р. У третьому ряді 5-й справа о. Іван Мацієвич. С-на: Інститут історії Церкви УКУ

Отець Іван Мацієвич своєї присяги не зрадив і продовжував служити в греко-католицькому обряді. Через рік церкви, у яких правив отець, радянська влада закрила. Деякий час він продовжував відправляти літургії перед замкненими дверима храму. Невдовзі отець роздобув ключі й доступ до храму відновили.

У той час на Мацієвича складали доноси. До прикладу, уповноважений із хлібозаготівлі з м. Козови Микола Носовець повідомляв про такі «антирадянські висловлювання» священника. «Поки наш український народ жив самостійно, нам і жилось добре. В достатку був хліб, матеріально жили добре. Стільки грошей і хліба ми ніколи державі не віддавали, як тепер, наші люди по лісах не ховалися, а жили спокійно», – говорив він на проповіді.

Варто зазначити, що Носовця, родом із Новосибірської області, за кілька тижнів убили підпільники ОУН. Ймовірно, він ще раніше своїми вчинками заслужив на помсту з боку українського резистансу.

АРЕШТ, СЛІДСТВО ТА ПЕРША ПСИХЛІКАРНЯ

26 серпня 1949 року співробітники відділення «О» УМДБ у Тернопільській області провели в отця обшук. Вилучили «антирадянську літературу». Опис майна не проводили, бо такого в нього не було.

Через два тижні отця заарештували й ув'язнили у Тернополі. Серед висунутих звинувачень: як греко-католицький священник нелегально проводив богослужіння, виступав із «антирадянськими» проповідями, хотів ввести уроки християнської етики в школах, зберігав «антирадянську літературу».

Отець винним себе не визнавав і принципово відмовлявся підписувати будь-які документи. Мацієвича відправили на першу судово-психіатричну експертизу до Львівської психіатричної клініки. Лікарі визнали його повністю здоровим і адекватним: «Відомості про себе подає правильно, з деякою схильністю

Секретно 23
МЮ Ф. ОПСК 25

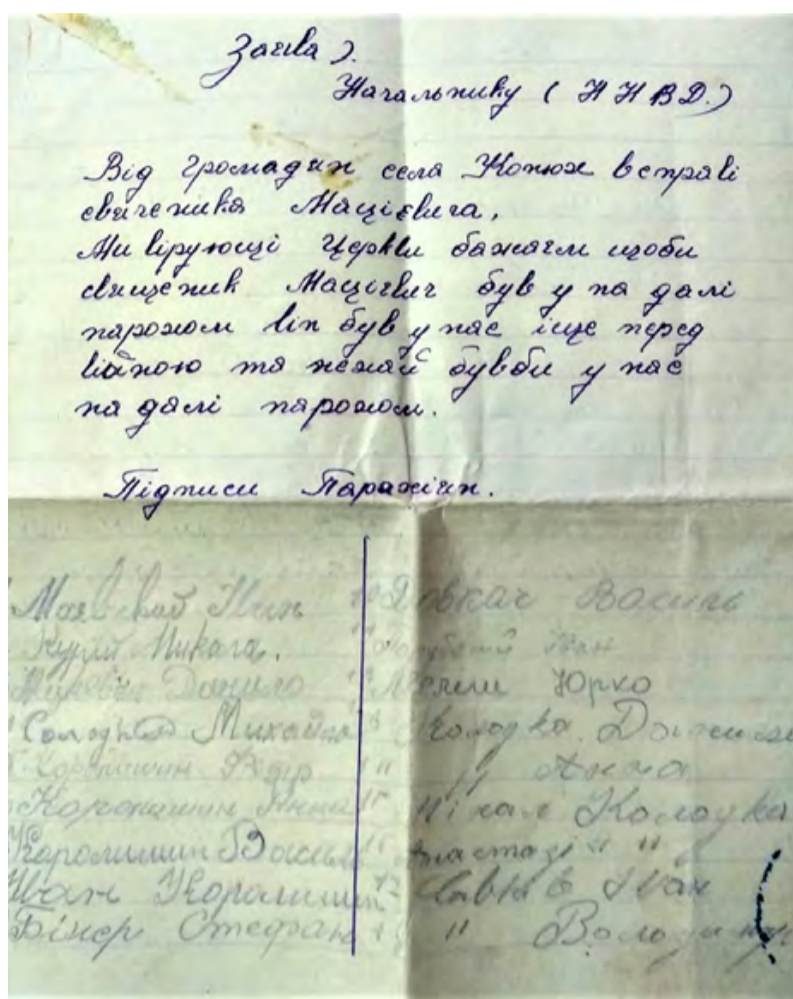
СПРАВА № _____
194__р.

ВИРОК

кримінальний або цивільний

Ім'ям Української Радянської Соціалістичної Республіки
1949 року вересня 25 дня Тернопільської
Обласної Суд в.ч. Тернопіль в складі:
Голови Гуменюк
Народних засідателів Виселюк и
Гуменюк
з секретарем Юшків
з участю прокурора Григорів
та оборонця Стасівчук
розглянувши на закритому засіданні справу про обвинувачення
Мацієвич Івана Івановича 1910 з.р. походження
уродженця села Глише Золочівського р-ну
словацької області, католіка в.ч. Носовця
Козового р-на Тернопільської області,
г-на ССР, безпартійного, с духовними
образованими звичинками, як єдиний раб
суду.
Відомостей про ст. 54-го ч. 2 УК 1949
матеріальних даних и в юридичній справі
установлено: Подозваний Мацієвич Іван
Іванович, як обвинувачений священник
отказався от призначення правового захисту
в розумінні ч. 2 статті 54 УК 1949 року
лише затримався правдивість богослужіння
Кешотра на это Мацієвич проводив
службу нелегально оного червня, 1949
студент в проповідях, перш відмовивши

Вирок у справі отця Івана Мацієвича, 1949 р. С-на: Галузевий державний архів СБУ, Тернопіль

▲ Заява парафіян із проханням залишити отця Мацієвича в Конюхах, 1956 р. С-на: Галузевий державний архів СБУ, Тернопіль

до філософствування. Багато говорить про релігію, про Бога. У спілкуванні ввічливий та коректний».

25 жовтня 1949 року Тернопільський обласний суд виніс вирок: винний у «антирадянській агітації та пропаганді», засуджений до 25 років концтаборів ГУЛАГу, з обмеженням в політичних правах на 5 років та без конфіскації майна, за відсутністю такого.

Своє ув'язнення отець відбував у психіатричній лікарні Ярославської області.

СВЯЩЕННИК-ПІДПІЛЬНИК

Коли помер Сталін, отця уже п'ятий рік примусово лікували. 22 липня 1954 року мати отця, Людмила Мацієвич, звернулась до Георгія Маленкова, голови Ради міністрів СРСР, із проханням звільнити сина. Уже за два дні після звернення Судова колегія у кримінальних справах Ярославського обласного суду вирішила достроково звільнити о. Мацієвича й відправити для подальшого лікування на загальних основах. 30 липня 1954 року отець вийшов на волю.

Після короткого перебування у Львові, вже у грудні 1954 року повернувся у Конюхи, де продовжив свою діяльність як «заборонений» греко-католицький священник.

Отець відправляв богослужіння в обидвох храмах села, навідувався із душпастирською працею і до сусідніх сіл Августівки та Хоростця. Грошей за свою роботу не брав. Оскільки діяльність його була напівпідпільною, священник не мав свого дому. Жив в оселях парафіян, які його приймали та годували. Майже весь день проводив у церкві, а тільки ввечері приходив до когось із добрих людей.

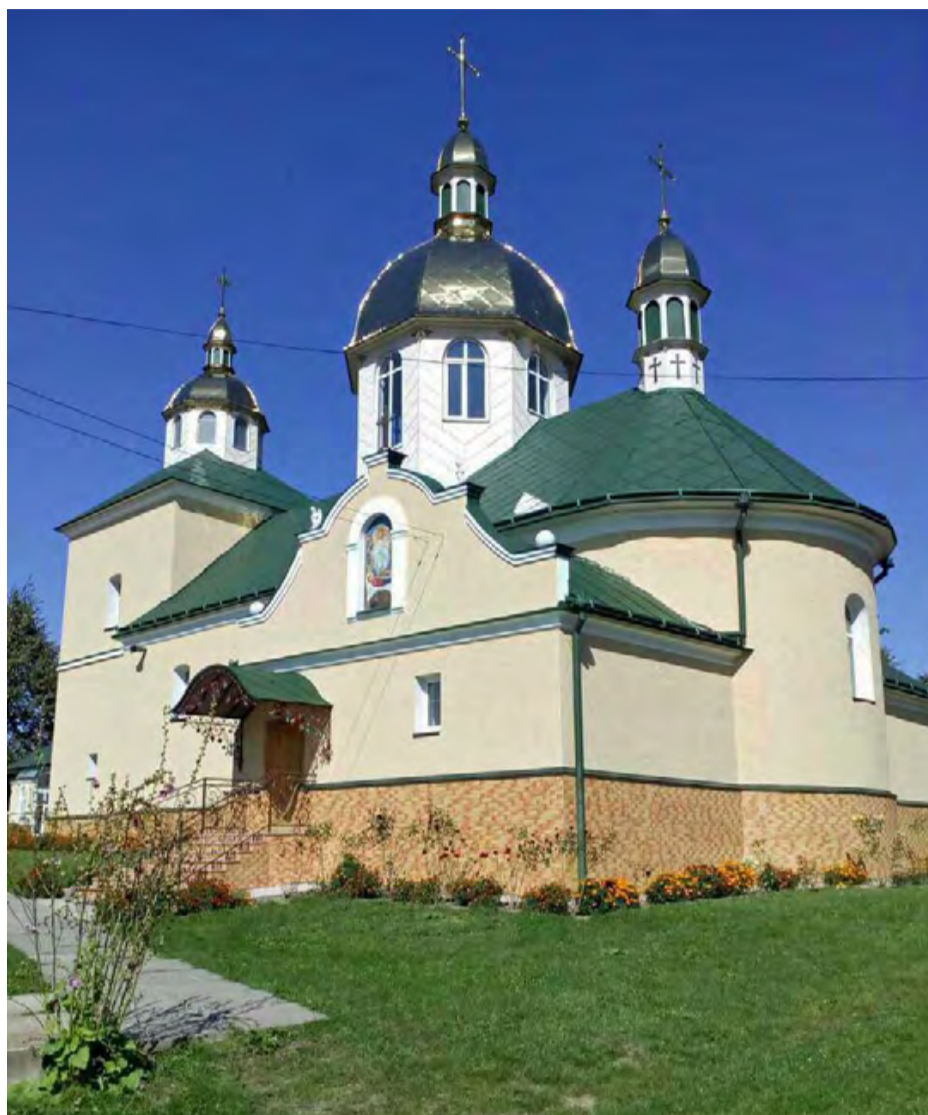
Два роки отець прожив доволі спокійно. Хоча на нього весь час писали доноси. Уповноважений УКДБ у Тернопільській області в Козівському районі капітан Бочкарев неодноразово викликав отця. Та він весь час знаходив причини не з'являтися.

Непокірний отець мав підтримку таких самих непокірних парафіян. У жовтні 1956 року громада села навіть звернулася до того ж Уповноваженого КДБ із проханням залишити в них священника Мацієвича. Звернення підписало майже 100 парафіян.

Проте у лютому 1957 року на парафію у Конюхи прибув «законний» православний священник – Всеволод Горюн. Він навіть відправив разом із Мацієвичем два богослужіння, але змушений був покинути Конюхи. «Прибув у Конюхи, але парафіяни заявили, що у них вже є священник та іншого вони не потребують», – писав він у рапорті до Тернопільського декана.

▲ Церква Зішестя Святого Духа, с. Конюхи (сучасна світлина, wikipedia.org)

Успенська церква, с. Конюхи (сучасна світлина, wikipedia.org)

Через активну діяльність Мацієвича його вирішили помістити на примусове лікування у Буданівську психіатричну лікарню, що в Тербовлянському районі Тернопільської області. Сталося це 14 березня 1957 року.

Того разу КДБ уже використовував психіатрію як один із методів впливу на ув'язненого. На відміну від попереднього висновку, цього разу лікарі поставили о. Мацієвичу діагноз: «шизофренія, параноїдальна форма». «Набожний, говорить маячню про божественну величність. Вимагає створення комісії для визначення його служіння в церкві. Емоційно розщеплений», – йшлося у висновку.

У психіатричній лікарні отець пробув приблизно два місяці. У травні до Буданова приїхали двоє парафіян із Конюх і забрали отця на поруки. Як потім пояснювали лікарі КДБ, один із приїжджих натякав, що є секретним співробітником спецслужб. Ось таких відданих парафіян мав отець.

У вересні 1957 року о. Мацієвич знову був у Конюхах. Цього разу вже використовували заходи безпеки. Як свідчив сільський голова, він ніяк не міг потрапити до церкви, бо на богослужіння туди заходили тільки довірені парафіяни й замикали церкву зсередини.

ІЗ КОНЮХ ДО ЛЬОВОА

Тоді КДБ почав обробляти працівників церков: дяка, братчика, сестриць, касира. Про отця органи заявили: «Самозванець, що не має сану священника, певний Мацієвич Іван Іванович, який перебуває на нелегальному становищі. Не допускати до проведення богослужінь. В противному випадку храми будуть закриті та опечатані».

Зі всіх співробітників храмів взяли підписку, що вони не будуть допомагати Мацієвичу відправляти богослужіння. Таку ж підписку взяли і в самого отця:

«Якщо він продовжуватиме богослужіння – це загрожуватиме йому кримінальною відповідальністю».

Однак це не подіяло. Богослужіння продовжували.

У березні 1958 року його знову хотіли відправити на примусове лікування до психлікарні. Для цього збирали свідчення його неадекватності. Як видно, справа мала бути сфальшованою.

Одні заявляли, що він є психічнохворим, бо не може нормальна людина не мати свого дому, а жити в хатах парафіян та в церкві. Голова сільради засвідчив: одного разу Мацієвич прийшов на обійстя до парафіянки і кинувся їсти картоплю, яку вона приготувала для свиней. Як згодом пояснила та жінка, отець майже завжди постив, тому й не соромився їсти картоплю, що господиня готувала для худоби.

Цього разу КДБ таки не вдалося запроторити отця до психлікарні. Проте під тиском він змушений був залишити Конюхи та переїхати до Львова. Тут продовжував свою діяльність греко-католицького священника в підпіллі. У 1972 році отець тяжко захворів і після перенесеної операції помер. Похований на Личаківському цвинтарі у Львові.

У 1993 році отця Івана Мацієвича реабілітувала прокуратура Тернопільської області.

Двадцять років, з перервами на ув'язнення та примусові лікування, отець був непокірним парохом непокірного села Конюхи. Він завжди спішив туди, де була його паства. Тож, перефразовуючи одну з точок Декалогу українського націоналіста, про о. Івана Мацієвича можна сказати: «Ні просьби, ні грозби, ні психлікарні – не приневолять тебе відмовитись від своєї віри».

Володимир Бірчак, «Локальна історія». Стаття підготована за матеріалами архіву Управління СБУ в Тернопільській області та Інституту історії Церкви УКУ

НОВИНИ Апостольського екзархату у Німеччині та країнах Скандинавії

ДЕКРЕТ СКЛИКАННЯ СОБОРУ АПОСТОЛЬСЬКОГО ЕКЗАРХАТУ

Вих.: АЕ 21/204

На славу Святої, Єдиносущної, Животворящої і Нероздільної Тройці, Отця, і Сина, і Святого Духа. Амінь

Божою милістю і благословенням Римського Апостольського престолу

БОГДАН

Апостольський Екзарх для українців візантійського обряду, що проживають в Німеччині та Скандинавії

Задля запевнення подальшого розвитку Апостольського Екзархату для українців візантійського обряду в Німеччині та Скандинавії, з метою кращого пізнання актуального стану душпастирства в Екзархаті та підготовки душпастирського планування на ближчу і дальшу перспективу, на основі канонів 235, 236, 237, §1 та канону 240, §1 ККСЦ, заслухавши поради Пресвітерської ради Апостольського Екзархату, оцим скликаю СОБОР АПОСТОЛЬСЬКОГО ЕКЗАРХАТУ на тему «Слухати – молитися – служити», який відбудеться в режимі телесесії 25–26 березня 2022 року Божого.

Гасло цієї Сесії Собору: «Віра зі слухання, а слухання через слово Христове» (Рим. 10, 17).

До участі в Соборі запрошуються усі, хто силою церковного права та на основі встановлених компетентною церковною владою норм має невідкладний обов'язок брати в ньому участь.

Для всіх, хто буде залучений до підготовки та проведення Собору вимолюємо щедрих Божих дарів, а усіх вірних Екзархату закликаю до усильної молитви за успішне проведення Собору.

**† Богдан, Апостольський Екзарх
о. Андрій Дмитрик, Канцлер Курії**

Дано у Мюнхені при катедральному соборі Покрова Пресвятої Богородиці та св. ап. Андрія Первозванного дня 24 грудня 2021 року Божого

Джерело: сайт Апостольського екзархату

XI

Вих. АЕ-21/182

ДЕКРЕТ

проголошення герба Апостольського Екзархату для українців візантійського обряду, що проживають в Німеччині і Скандинавії. На славу Святої, Єдиносущної, Животворної і Нероздільної Тройці, Отця, і Сина, і Святого Духа. Амінь

В турботі про подальший розвиток Апостольського Екзархату, беручи до уваги кан. 319 – § 1 у відповідності до кан. 191– § 1 Кодексу канонів Східних Церков, оцим

ЗАТВЕРДЖУЮ І ПРОГОЛОШУЮ ГЕРБ АПОСТОЛЬСЬКОГО ЕКЗАРХАТУ для українців візантійського обряду, що проживають в Німеччині та Скандинавії.

Опис герба та його пояснення додаються до цього Декрету.

Декрет вступає в силу з моменту його опублікування на сайті Апостольського Екзархату.

† Богдан, Апостольський Екзарх

Дано у Мюнхені при катедральному соборі Покрова Пресвятої Богородиці та св. ап. Андрія Первозванного дня 17 грудня 2021 року Божого

ОПИС І ПОЯСНЕННЯ ГЕРБА АПОСТОЛЬСЬКОГО ЕКЗАРХАТУ

Додаток до Декрету від 17.12.2021

АЕ-21/182

Опис і пояснення герба Апостольського Екзархату для українців візантійського обряду, що проживають в Німеччині і Скандинавії

ОПИС ГЕРБА

У золотому полі синій Андріївський (косий) хрест, поверх якого зображена Богородиця із золотим німбом навколо голови, у синій туніці та червоному мафорії, зі срібною/білою хусткою-покровом у руках. У червоній главі герба – 6 золотих рівносторонніх хрестів у два ряди – 4:2.

Відповідно до усталеної системи, щит увінчано золотою митрою з червоним підкладом і розміщено на покладених навхрест золотих процесійному хресті та єпископському жезлі, внизу – панагія.

ПОЯСНЕННЯ ГЕРБА

Покрова та косий (Андріївський) хрест, що є символом Св. Андрія, вказують на посвяту основного храму екзархату – катедрального Собору Покрову Пресвятої Богородиці та св. ап. Андрія Первозванного. Поєднання синього і жовтого кольорів підкреслюють нерозривний зв'язок з Україною. Хрести у главі герба умовно означають 6 країн, на територію яких поширюється юрисдикція екзархату: Німеччина, Данія, Фінляндія, Швеція, Норвегія, Ісландія. Символ хреста є найбільш спільним для усіх 6 країн, вживається в їхніх сучасних або в історичних символах, усі вони є переважно християнським населенням. З двох кольорів – золотого та червоного, які використані у зображенні хрестів, як мінімум один присутній на національних прапорах або гербах згаданих держав.

Єпископська митра, жезл, процесійний хрест і панагія вказують, що це герб церковної територіальної одиниці – Екзархату.

Таким чином у гербі Апостольського Екзархату підкреслено приналежність Екзархату до Української Греко-Католицької Церкви, його територіальне охоплення та основний храм.

Джерело: сайт Апостольського екзархату.

Проект герба розробив п. Андрій Гречило, історик і геральдист зі Львова